

jaarverslag

20
12

sectorinstituut
openbare
bibliotheken

naar een sterk en
toekomstbestendig
bibliotheekbestel

inhoudsopgave

Voorwoord	3
Inleiding	4
Prestatieverantwoording 2010-2012	6
Bestuursverslag	12
Programma Vertegenwoordiging en Samenhang	18
Programma Digitale Innovatie	21
Programma Opleidingen	24
Programma Onderzoek en Kennisdeling	26
Programma Maatschappelijke Verankering	30
Programma Aangepast Lezen	36
Jaarcijfers 2012	38
Inleiding: jaarrekening/waarderingsgrondslagen	39
Balans per 31 december 2012 (na resultaatsverwerking)	42
Functionele exploitatierekening 2012	43
Toelichting bij de balans	44
Toelichting op de functionele exploitatierekening	49
Prestatieverantwoording 2012 (Model III)	56
Toelichting bij prestatieverantwoording	57
Afkortingenlijst	61

voorwoord

2012 is te kenschetsen als het jaar van de ommekeer in het denken van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap (OCW) over het stelsel van openbare bibliotheken en daarmee ook voor het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken (SIOB).

De gebeurtenissen die tot deze ommekeer hebben geleid en de gevolgen die dit had voor taken van het SIOB in het afgelopen jaar, maar ook voor taken in de toekomst beschrijven we in een aparte inleiding op dit jaarverslag.

Maar, los hiervan, de betere inbedding in het openbare bibliotheekveld, die we ons voor 2012 hadden voorgenomen, blijft hard nodig. Ondanks de vanzelfsprekende emotie rond de toekomst van het SIOB was iedere medewerker zich ten volle bewust van deze verantwoordelijkheid. Met energie is gewerkt aan de voorgenomen activiteiten.

Ik kijk terug op een jaar met onverwachte ontwikkelingen maar vooral ook met succesvolle activiteiten. Die successen laten zien dat we de noodzakelijke verdere verankering van de taken van het SIOB in het openbare bibliotheekveld kunnen en zullen laten slagen. We zien met vertrouwen de nieuwe toekomst tegemoet.

Hoogachtend,

Maria Heijne
directeur Sectorinstituut Openbare Bibliotheken

inleiding

In het voorjaar 2012 heeft het SIOB op verzoek van OCW een beleidsplan opgesteld voor de periode 2013-2016, in het kader van de rol van het SIOB in de Culturele Basisinfrastructuur. Dit beleidsplan is door OCW voorgelegd aan de Raad voor Cultuur (RvC) vanwege haar adviesrecht op de Basisinfrastructuur.

Ondanks het oordeel van de Raad dat het SIOB tot dit jaar niet heeft laten zien dat het een meerwaarde heeft voor het openbare bibliotheekveld, heeft OCW het SIOB opdracht gegeven een nieuw plan te schrijven om aan de wensen van de Raad tegemoet te komen. Het SIOB heeft dit plan aan het begin van de zomer ingediend.

In september 2012 maakte OCW aan het SIOB bekend dat het ministerie het voornemen heeft de taken die het SIOB vervult in het kader van Digitale Innovatie, evenals de stelseltaken gericht op samenhang, verbinding en efficiency, vanaf 2015 te integreren in de Koninklijke Bibliotheek (KB) in het kader van de nieuwe Wet Stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen.

Deze mededeling kwam als een verrassing voor het SIOB en haar toezichthouders. Naar aanleiding daarvan vond een indringend gesprek plaats tussen de Bestuurders en de Raad van Toezicht met OCW over de wijze waarop deze besluitvorming tot stand is gekomen en de gevolgen die dat kan hebben voor het openbare bibliotheekveld. OCW heeft daarop toezeggingen gedaan om erop toe te zien dat de activiteiten van het SIOB voor het openbare bibliotheekveld binnen de nieuwe structuur herkenbaar en zichtbaar gepositioneerd worden. Ook zegde OCW toe dat de specifieke kennis en expertise van het SIOB behouden blijven in de nieuwe constellatie.

Dit nieuwe voornemen van OCW leidde er tevens toe dat het ministerie het vervolgadvis van de RvC in het najaar terzijde heeft gelegd en het SIOB heeft gevraagd opnieuw een plan in te dienen maar nu met een nieuwe focus, namelijk de jaren 2013 en 2014. In deze periode zijn de activiteiten van het SIOB vooral gericht op het versterken van de samenhang en efficiëntie van het openbare bibliotheekveld op het digitale terrein en het fysieke terrein en vooral ook op de gebieden waar integratie tussen die twee wenselijk en noodzakelijk is. Dit plan, het Activiteitenplan 2013-2014¹, biedt tevens een doorkijk naar 2016. De financiering door OCW van de taken van het SIOB loopt namelijk in principe door tot 2016, onafhankelijk van de organisatorische constructie waarbinnen die taken worden

¹ <http://www.siob.nl/upload/documenten/siob-activiteitenplan-2013-2014.pdf>

uitgevoerd. De komende twee jaar zullen het SIOB en de KB steeds vaker samen optrekken om dit toekomstperspectief verder vorm te geven.

Veel van de voor 2012 beoogde resultaten zijn behaald, zoals de inbedding van de positie van het SIOB in gebieden als Onderzoek, Leesbevordering, Leven Lang Leren, Certificeren en Aangepast Lezen. De afronding van het in 2011 ingezette visietraject is onder invloed van de interventie van de RvC helaas niet gelukt. De RvC heeft er wel op aangedrongen de maatschappelijke functie van de bibliotheek te definiëren en wij gaan dat zeker doen in 2013. Voor wat betreft de aansturing van Bibliotheek.nl (BNL) onder de nieuwe mandaatregeling blijven beide zijden werken aan een goede balans. We hadden meer verwacht van onze voornemens om een organisatie rond 'uitvoeringactiviteiten' te vormen, maar de ervaring heeft inmiddels geleerd dat wij en de partijen in de branche hier meer tijd en aandacht voor nodig hebben. Met name aan het laatste heeft het, in het licht van de ontwikkelingen rondom het SIOB, wel eens ontbroken. Tenslotte zijn, op het gebied van Opleidingen, de plannen om een hbo-traject te starten niet uitgevoerd, zoals we verwacht hadden. U leest hier meer over in het verslag. Dat is jammer, aangezien het SIOB het programma Opleidingen, vanwege de bezuinigingen op het SIOB budget in 2013, op een zeer minimaal niveau voortzet en het dus geen nieuwe plannen kan honoreren.

prestatieverantwoording

2010-2012

Het SIOB is het onafhankelijke sectorinstituut, voortgekomen uit VOB, met als missie: een sterk stelsel, een groter bereik. De eerste subsidieperiode besloeg de periode 2010 – 2012. Hieronder worden, kort samengevat, de resultaten weergegeven die in die periode zijn bereikt in de diverse programma's die het SIOB heeft uitgevoerd. Uiteraard zijn de resultaten voor 2012 in het vervolg van dit verslag uitgebreider toegelicht.

- Vertegenwoordiging en Samenhang: bibliotheken kennen het SIOB en accepteren zijn rol
- Digitale Innovatie: diverse bouwstenen die bijdragen aan de landelijke infrastructuur
- Opleidingen: herstructurering van bibliotheekopleidingen
- Onderzoek en Kennisdeling: een beter inzicht in de sector en fundering van activiteiten
- Maatschappelijke verankering: programma's die de bibliotheken ondersteunen in m.n. leesbevordering in de breedste zin
- Certificering: steeds meer bibliotheken gecertificeerd
- Aangepast lezen: verbetering van de collecties voor mensen met een leesbeperking.

Achtergrond

Op 1 januari 2010 is in lijn met eerdere adviezen van de RvC het SIOB voortgekomen uit VOB. VOB vervulde tot die tijd zowel de taak van branchevereniging als die van sectorinstituut. Omdat de vertegenwoordigende taken van de branchevereniging niet altijd parallel lopen met de verantwoordelijkheid voor het stelsel als geheel, heeft de minister besloten het SIOB een eigen positie te geven. Hierdoor kan het SIOB de sector vanuit een onafhankelijke positie bezien en acties in gang zetten om zijn missie als Sectorinstituut te bereiken.

De vastgestelde stelseltaken voor het SIOB zijn:

- 1 Afstemming en coördinatie
- 2 Educatie, informatie en reflectie
- 3 Instandhouding van de voorziening voor leesgehandicapten
- 4 Vertegenwoordiging en promotie

Het SIOB heeft na zijn oprichting de inspanningen gericht op de ontwikkeling en realisatie van de digitale bibliotheek, de bevordering van de kwaliteitszorg en certificering, een verkenning naar de opbouw en samenhang van de collectie Nederland en het bevorderen van beroepsopleidingen. Innovatie staat daarbij voorop en onderzoek vormt de basis. Het SIOB werkt binnen de beleidskaders van OCW, geeft gevraagd en ongevraagd advies,

regisseert de innovatie en implementatie van landelijke ontwikkelingen en stimuleert de bundeling van krachten in de bibliotheeksector.

In de periode vanaf 2010 heeft het SIOB gewerkt aan een vastere inbedding in het bestel. Door middel van de opdrachttaak voor Digitale Innovatie in 2012 konden we onze positie in de bibliotheeksector versterken. Hierdoor kon het SIOB er beter voor zorgen dat de activiteiten op het terrein van Digitale Innovatie aansluiten bij de overige ontwikkelingen in de sector. Het SIOB staat inmiddels op de kaart en wordt vanuit de sector gevraagd om regie, visie en beslissingen. De verhoudingen met VOB en OCW kristalliseren zich steeds meer uit zodat we elkaar in toenemende mate versterken en aanvullen.

Omgeving

De bibliotheeksector is sterk gedecentraliseerd en centrale regie is van belang. Het SIOB is opgericht om de regiefunctie te vervullen, maar beschikt hiervoor niet over de hiërarchische bevoegdheden en heeft slechts een beperkt budget. Het SIOB is er zich van bewust dat het alleen effectief kan opereren en heeft geïnvesteerd in een nauwe samenwerking met anderen, zoals BNL, VOB, Provinciale Serviceorganisaties (PSO's), branchebedrijven in de bibliotheeksector, Plusbibliotheken, Universiteitsbibliotheken (UB) en de KB. Overige partners zijn (koepels van) onderwijsinstellingen, partijen rond leesbevordering en het netwerk rond Mediawijsheid.

De RvC pleitte eerder voor een slagvaardig en flexibel sectorinstituut, dat verbindend en richtinggevend opereert binnen een omgeving, waar bibliotheken door digitalisering behoefte hebben aan een instantie die zich als bestuurlijk 'eigenaar' of regisseur manifesteert en als zodanig wordt erkend. Dit is nodig om zo effectief en efficiënt mogelijk de directe digitale dienstverlening aan de burger te verzorgen en om bibliotheekorganisaties te ontlasten. Zo zullen bibliotheken meer ruimte hebben om, in samenspraak met hun gemeentelijke opdrachtgevers, in te spelen op lokale behoeften.

Zoals in het voorliggende jaarverslag te lezen is heeft de RvC in 2012 geconcludeerd dat het SIOB er nog onvoldoende in geslaagd is zijn rol op deze manier te gaan spelen. OCW heeft vervolgens, in het kader van de nieuwe wetgeving besloten de taken van het SIOB per 2015 te integreren in de KB.

Resultaten 2010-2012

De werkwijze van het SIOB wordt in de periode 2010-2012 gekenmerkt door programma-tisch werken in een aantal thema's. Daartoe zijn verschillende plannen opgesteld waaronder *Plan Sectorinstituut Openbare Bibliotheken 2010-2012*.

Vertegenwoordiging en Samenhang: bibliotheken kennen het SIOB en accepteren zijn rol

Het SIOB heeft zich een positie verworven als verantwoordelijke voor de algemene strategische oriëntatie op het bestel en heeft een regierol in de wijze waarop de bibliotheeksector zich verhoudt tot andere sectoren binnen en buiten Nederland. Ook draagt het bij aan de samenwerking van partijen. Waar het SIOB door het voortijdige vertrek van de directeur in 2010 slechts minimaal activiteiten verrichtte op het gebied van Vertegenwoordiging en Samenhang, heeft het in 2011 volle vaart gemaakt. Onze inspanningen hebben geleid tot een Collectieve Agenda, een verkenning naar de Collectie Nederland (fysiek en digitaal collectiebeleid), het stimuleren van innovatienetwerken (biebtobieb) en de oprichting van de Leescoalitie.

Het SIOB heeft in 2011 een uitgebreid traject opgezet om een visie te ontwikkelen op de Bibliotheek in 2016. Hoewel het visietraject tijdelijk is stilgelegd door de kritische beoordeling van de RvC zijn de twee belangrijke bouwstenen uit de visie, de geïntegreerde bibliotheek en de nadruk op de rol van contextualiseren in de bibliotheek van de toekomst, behouden gebleven en is de sector daar volop mee aan de slag.

Digitale innovatie: diverse bouwstenen die bijdragen aan de landelijke infrastructuur

Om de bibliotheek toekomstbestendig te maken, is een grotere centrale sturing nodig om meer focus, effectiviteit en tempo te bereiken. Vanaf 2012 heeft het SIOB het mandaat voor de opdrachttaak Digitale Innovatie gekregen en bepaalt het beleid en monitort de uitvoering door (grotendeels) BNL. Hiervoor zijn de volgende middelen ingezet en doelen gerealiseerd:

- Monitoring van BNL met behulp van sleuteldocumenten, een overlegcyclus en een review door PBLQ.
- Organisatie van de vulling van de NBC. In 2010 en 2011 zijn duurzame afspraken gemaakt met diverse partijen om metagegevens beschikbaar te stellen. In 2012 is een vertraging opgetreden in de oplevering van de NBC maar voor 2013 maken SIOB en BNL nieuwe afspraken, waar het CDR onderdeel van zal zijn. In 2012 is ook een start gemaakt met het toevoegen van de catalogi van de Nederlandse muziekbibliotheken aan de NBC.
- Realisatie van de digitale infrastructuur. De ontwikkelingen die SIOB en BNL in 2010 in gang hebben gezet zijn doorgezet en uitgebreid. Eind 2011 waren er aansluitbare digitale onderdelen gereed en in 2012 zijn alle (op één na) bibliotheken aangesloten op de onderdelen webinfrastructuur, Datawarehouse en de NBC+.
- In de promotie van digitale diensten heeft in 2010 de nadruk gelegen op bibliotheken. Om gebruikers bekend te maken met de diensten van bibliotheken hebben SIOB en BNL in 2012 de najaarscampagne 'Lees Meer' gevoerd om het gebruik en bereik van bibliotheken te vergroten.

In de periode voorafgaand aan het mandaat heeft het SIOB zich ook al ingezet op het gebied van Digitale Innovatie. In 2011 bracht het advies uit aan OCW over de inpassing van innovatieprojecten binnen de landelijke digitale infrastructuur.

Naast bijdragen aan de ontwikkeling van de NBC door BNL, heeft het SIOB ook programma's toegekend voor een eerste verkenning naar een open zoekplatform. Daarnaast heeft het SIOB ingezet op aansluiting op de landelijke digitale infrastructuur met de programma's *Bibliotheek op School*, *Aangepast Lezen* en *Mediawijsheden*.

In 2011 heeft het SIOB, in de voorbereiding op het mandaat, toegewerkt naar de verdere formalisering van de monitorfunctie met behulp van een uniforme projectmanagementmethode en de bijbehorende tool voor het SIOB en BNL. Monitoring is nodig om te kunnen bepalen in hoeverre de doelen waarvoor BNL is opgericht worden gerealiseerd en om OCW in staat te stellen om eventueel bij te sturen. Tot slot heeft het SIOB zich de afgelopen jaren ook actief ingezet voor de realisatie van de digitale bibliotheek met behulp van heldere bestuurlijke afspraken. In verschillende netwerken stuurt het SIOB op een heldere bestuurlijke rolverdeling tussen alle betrokken partijen, zodat er werkbare afstemmings- en beslislijnen komen om de gemeenschappelijke infrastructuur te exploiteren en te beheren.

Opleidingen: herstructurering van bibliotheekopleidingen Het bibliotheekwerk verandert sterk en vergt andere competenties van haar medewerkers. Het SIOB draagt bij aan een gestructureerd programma voor bibliotheekmedewerkers, door in kaart te brengen welke competenties nodig zijn (onderzoek 'Nieuwe bibliotheken, nieuwe competenties'; 2012) en welke opleidingsmodules reeds bestaan.

In samenwerking met het programma Onderzoek en Kennisdeling heeft het programma Opleidingen competentieprofielen voor de bibliotheekmedewerker van de toekomst opgesteld. De resultaten hebben geleid tot een kritische discussie binnen het bibliotheekveld en de onderwijswereld over het beter bij elkaar brengen van vraag en aanbod aansluitend op gewenste competentieprofielen.

In 2011 zijn verschillende projecten gestart. Binnen het mbo zijn de bibliotheekopleidingen en -modules zodanig geactualiseerd en aangepast dat zij inmiddels aanzienlijk meer deelnemers (meer dan verdubbeld) trekken dan in 2010 en een oplopend traject van open bijscholen mogelijk is. Op hbo-niveau is het curriculum op AD- en Bachelor niveau aangepast aan de competentieprofielen, maar dit heeft niet tot het gewenste resultaat geleid. Wel heeft het SIOB contact gelegd met verschillende Hogescholen om op het gebied van Mediawijsheden, Leesbevordering en de *Bibliotheek op School* zorg te dragen voor een structureel en actueel opleidingsaanbod. De gezamenlijke verkenning van het SIOB en VOB voor de vormgeving van een ondernemersprogramma op directie- en managementniveau heeft geleid tot een concreet opleidingsprogramma dat door VOB uitgerold gaat worden als onderdeel van hun strategische agenda 'De bibliotheek levert waarde'. Verder is binnen het programma een evaluatie-instrument ontwikkeld in samenspraak met 3 ROC's en Hogeschool Saxion. Met dit instrument kunnen opleidingstrajecten op een uniforme wijze geëvalueerd worden binnen het betrokken opleidingsinstituut maar ook binnen de bibliotheek die een medewerker laat scholen.

Onderzoek en Kennisdeling: een beter inzicht in de sector en fundering van activiteiten

Het programma Onderzoek en Kennisdeling van het SIOB brengt in kaart wat de positie is van de sector als geheel, wat de sterke en zwakke kanten zijn en waar de kansen en bedreigingen liggen. Om het kennisniveau van de sector te versterken doet het SIOB zelf onderzoek en laat het onderzoek uitvoeren. Deze kennis wordt onder andere beschikbaar gesteld in de in Bibliotheekmonitor en Kennisbank. Bovendien kunnen het SIOB en anderen op basis van onderzoek gefundeerde uitspraken doen over de effectiviteit van het stelsel en de verdere ontwikkeling tot een sterk stelsel met een groter bereik. Hiervoor zoekt het SIOB continu aansluiting bij de actualiteiten met onderzoeken rondom de gemeentelijke bezuinigingen op openbaar bibliotheekwerk (2010 en verder), de financiering van het bibliotheekstelsel (2010) en de distributielogistiek binnen de sector (2010).

Naast onderzoek voor en over de sector levert het programma een bijdrage aan onderzoeken van de overige programma's van het SIOB, om zo de kwaliteit en effectiviteit van deze programma's te versterken. Het zorgt er ook voor dat de (maatschappelijk) effecten van ieder programma zorgvuldig in kaart worden gebracht, zodat met deze kennis de opzet en uitvoering van de programma's kan worden bijgesteld. De afgelopen jaren heeft het programma onderzoeken verricht op het gebied van de Bibliotheek *op School*, Opleidingen, Mediawijsheid, Laaggeletterdheid en Aangepast Lezen.

In 2011 startte het SIOB met het project 'Meten van de Maatschappelijke Opbrengst' (MMO) om tegemoet te komen aan de wens van de branche om naast de 'outputs' ook de 'outcomes' van bibliotheken meetbaar maken. Met dit project kunnen de outcomes (structureel) in kaart gebracht kunnen worden. Het project is in 2011 enigszins onderbelicht gebleven vanwege tekort aan personele inzet maar heeft in 2012 de aandacht gekregen die het verdient en zijn verschillende activiteiten opgezet.

Andere succesvolle projecten van de afgelopen jaren zijn de bijzondere leerstoel Bibliotheekwetenschap waarmee de onderzoeksafdeling van het SIOB verbonden is aan de Universiteit van Amsterdam, teneinde fundamenteel onderzoek ten behoeve van de bibliotheeksector mogelijk te maken. Ook de Bibliotheekweedaagse (B2D), een congres van de hele bibliotheeksector biedt volop gelegenheid om te netwerken in informele sfeer en kan als de netwerkwerkbijeenkomst voor de sector gezien worden met ieder jaar meer deelnemers. Tot slot is in 2012 het kennisdelingsinstrument biebtobieb gelanceerd in samenwerking met de PSO's. Biebtobieb is het kennis- en innovatieplatform van de openbare bibliotheken. Het platform biedt individuele medewerkers en groepen de mogelijkheid om kennis te delen, samen te werken en op elkaar te reageren, met de nieuwste inzichten rond kennisdelen en sociale media.

Maatschappelijke Verankering: programma's die de bibliotheken ondersteunen in m.n. leesbevordering in de breedste zin

Bibliotheken hebben onder meer de kerntaak 'lezen, leren en informeren', maar moeten ook zoeken naar nieuwe partners en samenwerkingsrelaties. Het SIOB draagt eraan bij dat bibliotheken zich beter kunnen profileren en daarmee hun maatschappelijke betekenis kunnen versterken op het gebied van:

- **Leesbevordering:** Het programma Kunst van het Lezen (Strategische leesbevorderingsnetwerken, BoekStart en de Bibliotheek *op School*) draagt bij aan het versterken van de maatschappelijke positie van bibliotheken binnen het taal- en leesonderwijs. Kunst van Lezen wordt uitgevoerd onder landelijke regie van het SIOB en Stichting Lezen. Op basis van het succes van het tijdelijke programma heeft de staatssecretaris in maart 2012 het programma met vier jaar verlengd tot en met 2015. De opdracht van OCW is verankering van leesbevordering in beleid van bibliotheken en de samenwerkingspartners (kinderopvang, onderwijs, lokale overheid, Centrum voor Jeugd en Gezin). De strategische netwerkvorming is daarmee de kern van het programma, bibliotheken zetten zich in om leesbevordering structureel voor een langere periode te borgen door middel van inzet van BoekStart en de Bibliotheek *op School* teneinde het leesonderwijs door middel van voorlezen en vrij lezen een impuls te geven waardoor taalachterstanden teruggedrongen worden. Met betrekking tot Maatschappelijke Verankering heeft het SIOB vanaf 2010 verschillende (boven)lokale leesbevorderingsnetwerken opgericht om te bekijken hoe bibliotheken beter kunnen aansluiten bij de Lokale Educatieve Agenda

en een permanente plek daarop kunnen bemachtigen. Sinds het begin van BoekStart in 2008 is veel bereikt.

Aan BoekStart voor baby's deden eind 2012 149 basisbibliotheken mee, dit betekent een participatiegraad van 90 procent. In samenwerking met de gemeente en Centrum voor Jeugd en Gezin worden ouders gestimuleerd om al te gaan voorlezen aan hun baby vanaf de leeftijd van vier maanden.

De Bibliotheek *op School* is in 2012 uitgewerkt in tien samenhangende bouwstenen rond thema's Lezen en Mediawijsheid (vooral Informatievaardigheden). De Bibliotheek *op School* vergroot het plezier in lezen en verbetert daardoor spelenderwijs de taal-, lees- en informatievaardigheden van kinderen.

- **Mediawijsheid:** het ontwikkelen van leerarrangementen voor mediawijsheid, die breed door bibliotheken kunnen worden toegepast. De afgelopen jaren zijn er talrijke initiatieven van individuele bibliotheken geweest. Het SIOB bundelt deze initiatieven en geeft het landelijke beleid van bibliotheken op het gebied van mediawijsheid vorm. Het SIOB werkt hiervoor samen met verschillende strategische partners om activiteiten op het gebied van mediawijsheid te groeperen, te initiëren en breed te implementeren. In 2011 heeft het SIOB in samenspraak met experts uit het bibliotheekveld de landelijke visie aangescherpt en de focus gelegd op de informatievaardigheden zoeken, selecteren en interpreteren. Het onderwijs is destijds als primaire doelgroep gekozen (mediawijsheid als pijler binnen de Bibliotheek *op School*) maar eind 2011 is de doelgroep uitgebreid. Eind 2011 zijn voorbereidingen getroffen voor een landelijke dienstverlening op het gebied van mediawijsheid voor volwassenen, waaronder het oefenprogramma Klik & Tik. Het programma breidt zich (landelijk) continue uit, met steeds meer doelgroepen (bijvoorbeeld Ondernemers).
- **Leven Lang Leren:** de educatieve functie van de bibliotheek is goed zichtbaar in het onderwijs, maar ook daarbuiten valt nog veel te winnen. Het SIOB houdt zich bezig met leerarrangementen zodat mensen daadwerkelijk hun ambities kunnen realiseren door of met tussenkomst van de openbare bibliotheek. In 2010 heeft het SIOB vorm gegeven aan haar educatie functie door een visie te ontwikkelen op leerarrangementen, een blijvende rol te spelen bij de aanpak van laaggeletterdheid en bibliotheken te vertegenwoordigen in diverse landelijke netwerken. Om het bereik te vergroten heeft het SIOB in 2011 de potentiële nieuwe doelgroepen binnen het programma Leven Lang Leren in kaart gebracht. Ook heeft het SIOB een onderzoek laten uitvoeren naar de rol van openbare bibliotheken bij de aanpak van laaggeletterdheid dat heeft geleid tot erkenning van deze rol door OCW/BVE. Het SIOB heeft gelden ontvangen om het SIOB-Projectplan Laaggeletterdheid te continueren. Het is van belang dat bibliotheken de doorlopende leeslijn voor leeftijdsfasen 0-18 jaar voortzetten voor een breder publiek van alle leeftijden.

Certificering: steeds meer bibliotheken gecertificeerd Certificering is een vorm van zelfregulering van de sector met als doel een minimumkwaliteit van de dienstverlening op lokaal niveau en het gehele openbare bibliotheekwerk als stelsel te garanderen. Certificering versterkt de landelijke samenhang en samenwerking en gebeurt sinds 2006. Deze taak is ondergebracht in de onafhankelijke Stichting Certificering Openbare Bibliotheken waarbij de normen gebruikt worden die door de VOB zijn vastgesteld. In de periode 2000-2012 is jaarlijks een wisselend aantal bibliotheken gecertificeerd, te weten 12 in 2010, 43 in 2011 en 50 in 2012. Eind 2013 moet 80% van alle bibliotheken gecertificeerd zijn en dit doel lijkt behaald te worden, want de resultaten zijn positief. Tot op heden is slechts één bibliotheek onder voorbehoud gecertificeerd en hebben drie bibliotheken aangegeven niet aan dit proces te willen deelnemen. Een commissie waarin de VOB en Vereniging van Nederlandse Gemeenten (VNG) participeren buigt zich over de nieuwe normen voor de periode 2014-2017 en over de financiering daarvan. Alles is erop gericht deze norm in de Algemene ledenvergadering van de VOB in juni 2013 aan de orde te hebben, zodat de selectie en training van auditoren en peers in het najaar kan plaatsvinden, ter voorbereiding van de audits vanaf 2014.

Aangepast lezen: verbetering van de collecties voor mensen met een leesbeperking

Een sterk stelsel van bibliotheken biedt een interessant aanbod aan iedereen die graag leest en zich wil ontwikkelen, ook voor eenieder bij wie het gewone lezen niet (meer) gaat. Het SIOB is verantwoordelijk voor het collectiebeleid voor mensen met een leesbeperking en voor de efficiënte organisatie van productie en distributie van deze collectie. In 2011 heeft SIOB de collectienota gepubliceerd, waarin de uitgangspunten zijn vastgelegd voor het collectioneren van boeken, kranten en tijdschriften en voor het produceren van reliëfwerk en maatwerk. Deze nota dient als handvat voor een evenwichtige samenstelling van de collectie in aangepaste leesvormen, waarmee de mensen met een leesbeperking optimaal kunnen worden bediend.

Om de diversiteit van de doelgroep in kaart te brengen heeft het SIOB het onderzoek 'Een bredere blik op lezen' uitgevoerd. Naast mensen met een visuele beperking kunnen ook dyslectici, mensen met cognitieve beperking, of een motorische beperking gebruik maken hebben van de dienstverlening van Aangepast Lezen. Het gaat om een omvangrijke groep, die naar verwachting de komende jaren nog aanzienlijk zal toenemen. Om te bezien of het mogelijk is de kloof tussen gewoon lezen en aangepast lezen te verkleinen heeft het SIOB het meerjarenproject 'Vergroten bereik' in gang gezet. Daarbij wordt door het SIOB samenwerking met openbare bibliotheken en alle omringende relevante partijen, zoals opticiens en zorginstellingen, gezocht. Omdat de pilot beperkt succes had, is gekozen voor een andere aanpak in de voortzetting van het project.

Het programma Aangepast Lezen zoekt aansluiting bij andere programma's als Digitale Innovatie en Maatschappelijke Verankering om inhoud te geven aan de missie van SIOB; toegang tot betrouwbare informatie realiseren voor alle burgers om zodoende een volwaardige participatie van mensen met een leesbeperking mogelijk te maken. Innovaties binnen het collectiebeleid zijn Braille op verzoek en online beschikbaarstelling van de gehele digitale collectie van Aangepast Lezen. Door anders om te gaan met de tijdschriften kon een vergroting van het aanbod worden gerealiseerd. Op aangeven van SIOB en met de inspanningen van alle partijen in het werkveld werd bovendien een verkorting van de productietijd bereikt, en een grotere toevoeging aan de collectie. De ontwikkeling van een eigen synthetische stem werd in gang gezet, zodat de omzetting van e-pub bestanden in toegankelijke leesvormen met geringe inzet van derden, of zelfs zonder kan worden gerealiseerd. Daarnaast is de ontwikkeling gestart van twee games gericht op jeugdige gebruikers, enerzijds om dyslectische leerlingen te wijzen op andere leesvormen en anderzijds om het leesplezier van kinderen die dat eenmaal ontdekt hebben te 'onderhouden' en te vergroten.

Om de inpassing van het Aangepast Lezen het openbare bibliotheekwerk te stimuleren heeft het SIOB subsidie verleend aan diverse lokale bibliotheken. Daarnaast heeft Aangepast Lezen verschillende promotiecampagnes gehouden. De collectie Aangepast Lezen blijft continue toenemen, met een jaarlijks groter aantal. Naast ongeveer 1 miljoen fysieke uitleningen per jaar neemt ook de overige dienstverlening een grote plaats in. De gehele dienstverlening vindt in toenemende mate plaats langs digitale weg. De inspanning is erop gericht dat nog verder te doen toenemen.

bestuursverslag

Directie en Raad van Toezicht De directie van het SIOB bestond in 2012 uit de volgende persoon:

Mevrouw drs. M.A.M. Heijne	01-01-2012	31-12-2012
----------------------------	------------	------------

De Raad van Toezicht van het SIOB bestond in 2012 uit de volgende personen:

De heer mr. F. H.G. de Grave, voorzitter	01-01-2012	31-12-2012
Mevrouw prof. Dr. V.A.J. Frissen, lid	01-01-2012	31-12-2012
Mevrouw drs. J.S. Calff, lid	01-01-2012	31-12-2012
De heer J.H.M. van Velzen, lid	01-01-2012	31-12-2012
De heer dr. J.A. Brandenburg, lid	01-01-2012	31-12-2012

Cultural Governance

Het SIOB volgt de Code Cultural Governance. Als besturingsmodel is het Raad-van-Toezicht-model gekozen. Hierbij wordt onderscheid gemaakt tussen de directeur, die belast is met het besturen van het sectorinstituut, en de Raad van Toezicht, die als taak heeft om toezicht te houden op het beleid van de directie en op de algemene gang van zaken. Het SIOB past de Principes en Best Practice bepalingen van de Code Cultural Governance toe.

Financiële resultaten Het jaar 2012 werd met een positief resultaat van € 902.700 afgesloten. Het resultaat is ontstaan door: een positieve rentebaar van € 239.864; lagere kosten voor overhead van € 360.203 (lagere salariskosten, minder inhuur derden en overige kosten); lagere uitgaven voor Aangepast Lezen € 168.379, voornamelijk door een btw-voordeel; minder kosten voor het programma Opleidingen € 142.000 voor het ontwikkelen van opleidingsmodules; minder kosten voor het programma Digitale Innovatie € 117.660 door lagere aanvragen voor bijdrages vanuit dit programma. Het resultaat zal, volgens het bestemmingsvoorstel dat in de jaarrekening staat, worden toegevoegd aan het eigen vermogen en aan de bestemmingsfondsen van OCW. Hieronder volgt een kort overzicht met een toelichting op het financieel resultaat.

Lasten	Budget	Realisatie	Verschil
Indirecte kosten	3.004.302	2.644.099	360.203
Communicatie	185.000	186.171	-1.171
Vertegenwoordiging	123.570	66.821	56.749
Onderzoek	869.572	964.832	-95.260
Digitale Innovatie	2.337.420	2.219.760	117.660
Maatschappelijke Verankering	665.650	1.269.312	-603.662
Opleiding	293.400	150.656	142.744
Certificering	444.096	427.318	16.778
Aangepast Lezen	11.239.839	11.071.460	168.379
Totaal lasten	19.162.849	19.000.429	162.420

Baten	Budget	Realisatie	Verschil
Communicatie	0	128	128
Vertegenwoordiging	0	335	335
Onderzoek	208.237	283.987	75.750
Digitale Innovatie	13.000	13.000	0
Maatschappelijke Verankering	250.000	838.365	588.365
Opleiding	0	49.135	49.135
Subsidie OCW regulier SIOB	6.655.174	6.655.174	0
Subsidie OCW uitvoeringskosten digitale innovatie	692.599	692.599	0
Subsidie Aangepast Lezen	11.239.839	11.071.460	-168.379
Bijdrage detachering	54.000	59.082	5.082
Rente	50.000	239.864	189.864
Totaal baten	19.162.849	19.903.129	740.280

Totaal baten minus lasten	0	902.700	902.700
----------------------------------	----------	----------------	----------------

Toelichting op budget en realisatie SIOB 2012

Baten

De baten bij het SIOB bestaan uit de subsidie van OCW voor de reguliere taken (€ 6.655.174) en voor Aangepast Lezen (€ 11.071.460). In 2012 is niet de volledige subsidie voor Aangepast Lezen benut (zie toelichting bij Aangepast Lezen) het verschil tussen de ontvangen subsidie en de realisatie is vanwege de toepasselijke regelgeving geboekt als vooruit ontvangen subsidie. Hierdoor ontstaat een boekhoudkundig verschil van € 168.379. In 2012 zijn daar extra middelen bijgekomen door een verstrekte subsidie van € 250.000 voor een project voor Laaggeletterdheid en een subsidie voor uitvoeringskosten voor de opdrachttaak Digitale Innovatie (€ 692.599). Daarnaast zijn er inkomsten uit detachering (€ 59.082) en vanuit de B2D (€ 283.987). Dit laatste bedrag bestaat uit de opbrengsten van de presentatiemarkt, de entreeopbrengsten en de doorbelasting van een deel van de gemaakte kosten aan BNL en Vereniging Openbare Bibliotheken (VOB). Overige opbrengsten bestaan uit enkele kleinere bedragen zoals een doorbelasting van portokosten (€ 128), ontvangen vacatiegelden (€ 335) voor deelname aan ECABO en doorbelasting van de kosten voor een helpdesk (€ 13.000). Verder bestaan de opbrengsten aan bijdragen c.q. doorbelastingen van het project de Bibliotheek *op School* (dBoS) (€ 582.365) aan BNL en Stichting Lezen. Dit laatste bedrag was niet als opbrengst geraamd, de hogere kosten van dit project worden gedekt door deze extra bijdragen.

Indirecte kosten

De indirecte kosten bestaan uit huisvestingskosten, afschrijvingskosten, kantoorkosten, salariskosten, kosten voor inhuur van derden en overige personeelskosten. Alle indirecte kosten worden doorbelast naar de programmalijnen en verdeeld over de stelseltaken. Op deze wijze wordt de verantwoording naar OCW in beheerslasten en activiteitenlasten vormgegeven.

Indirecte kosten 2012

Tabel 2: Overzicht budget en prognose realisatie SIOB 2012 indirecte kosten

Indirecte kosten	Budget	Realisatie	Resultaat 2012	Resultaat 2011
Huisvestingskosten	300.000	345.422	-45.422	241.938
Afschrijvingskosten	30.000	46.029	-16.029	27.669
Kantoorkosten	127.000	135.410	-8.410	127.965
Salarissen en premies	1.690.126	1.428.209	261.917	1.370.540
Inhuur derden/advies	692.176	546.303	145.873	227.176
Overige personeelskosten (salarisverwerking/arbo/bhv enz.)	165.000	143.091	21.909	152.447
Totaal	3.004.302	2.644.464	359.838	2.147.735

Huisvestingskosten

De huisvestingskosten omvatten naast de huurlasten ook posten zoals beveiliging en schoonmaak. Op huisvesting is een klein tekort ontstaan door een verhuizing binnen het bestaande gebouw. De normale huur- en servicekosten zijn volgens begroting.

Afschrijvingen

In verband met de kortere subsidieperiode van het SIOB is het noodzakelijk om een inhaalafschrijving te doen. Hierdoor zijn de kosten hoger dan de begroting. De afschrijftermijn voor meubilair is verkort naar drie jaar. Met de inhaalafschrijving erbij komen de afschrijvingen in totaal uit op € 46.029. Hieronder staan de afschrijvingen per categorie weergegeven.

Omschrijving	Realisatie 2012
Afschrijving meubilair	20.233
Afschrijving pc's en toebehoren	19.180
Afschrijving centrale computerapp.	6.616
Totaal	46.029

De hogere afschrijvingskosten in 2012 worden veroorzaakt door de extra investeringen die zijn gedaan voor de nieuwe huisvesting. Ook voor de ICT zijn investeringen gedaan in onder andere een back-up van de stroomvoorziening voor de computerapparatuur.

Kantoorkosten

Het gaat hier om kosten voor onderhoud meubilair, licentiekosten software, reparatie en onderhoud van computerapparatuur, verzekeringen en bankkosten, kantoorgoederen, kopieerkosten, telefonie, arbo en vakliteratuur. De meeste kosten ontwikkelen zich volgens begroting. Er zijn een aantal verklaarbare negatieve uitschieters. De eerste betreft € 25.000 extra investering in bekabeling als gevolg van de ontvlechting en de daarbij behorende herhuisvesting. Een negatief resultaat is er ook op de post inventaris. Het bleek voordeliger te zijn voor de resterende subsidieperiode om de gehuurde vergaderstoelen in te wisselen voor eigen aangeschaft meubilair. De kosten voor de aanschaf zijn in zijn geheel in 2012 opgenomen.

Als laatste zijn de kopieer/printkosten vanwege een hoger gebruik en verhuizing van de printapparatuur € 1.100 meer dan begroot. Op kleine aanschaffen zoals pennen en computersupplies is een klein voordeel behaald, zodat per saldo het negatieve resultaat op kantoorkosten beperkt is gebleven tot € 8.410.

Salariskosten en premies

De salariskosten van het SIOB zijn lager dan begroot. Dit houdt verband met de komende bezuiniging op het budget van het SIOB waardoor er in 2012 voor is gekozen om voorzichtig aan te doen met het aangaan van nieuwe dienstverbanden. Het overschot bedraagt € 261.917.

Externe inhuur en advies

De externe inhuur bestaat uit ondersteuning voor personeelszaken (1 dag per 2 weken) en inhuur van een parttime medewerker Planning & Control. De advieskosten die worden gemaakt zijn voor het goed invoeren van de opdrachttaak (Berenschot), het ondersteunen bij het schrijven van het meerjarenplan (Hukshoorn & Langerak) en advies over de aanpassingen van de organisatie van het SIOB in 2013 (BMC). Daarnaast wordt personeel ingehuurd voor ondersteuning op de programma's (onder andere van Cubiss en Raamweg Consultancy) en worden de kosten van de trainee uit deze post betaald.

Het overschot van € 148.873 op inhuur en advies houdt verband met de lagere kosten voor de invoering van de opdrachttaak. In 2012 zijn de personeelskosten die verband houden met deze opdrachttaak nog onderdeel van de reguliere subsidie van OCW (BIS) en hoeven niet uit de opdrachttaak te worden betaald. Vanaf 2013 wordt een deel van de personeelskosten wel uit de opdrachttaak bekostigd.

De kosten voor de Raad van Toezicht zijn conform begroting. De reiskosten ad € 52.014 zijn in 2012 binnen de begroting (€ 55.000) gebleven, hiervan is € 27.513 voor woon/werkverkeer en € 24.670 voor dienstreizen.

Overige personeelskosten

Het betreft hier de kosten voor de salarisverwerking, arbo, kerstpakket, wervingskosten (advertenties, begeleiding), afscheid, etc. Het budget van € 165.000 is niet geheel benut in 2012. Dit komt door het uitblijven van wervingskosten voor nieuw personeel, lagere representatiekosten en lagere kosten voor jubileum/afscheid. Door het uitblijven van een besluit op de aanvraag frictiekosten zijn er ook nog geen advieskosten gemaakt die hiermee verband houden (pensioenberekeningen etc.). Verder was er nog een post begroot voor gratificaties. Voor zover er gratificaties zijn toegekend zijn deze verwerkt in de salaris-kosten.

Kosten communicatie

De kosten voor communicatie bestaan uit de inzet voor het visiedocument, deelname aan het VNG-congres en de B2D en voor overige projecten als de Bibliotheek *op School*. Ook is een bijdrage geleverd aan het voorbereiden van de stand op het Nationale Onderwijs Tentoonstelling (NOT). Daarnaast worden kosten gemaakt voor het onderhouden van de website en uitgaven als het jaarverslag en het meerjarenbeleidsplan. Een detailoverzicht wordt hieronder weergegeven.

Omschrijving	Realisatie 2012
B2D	17.571
dBos	47.510
Huisstijl / drukwerk / postzegels / telefoongids	12.048
Inhuur corporate communicatie	28.936
Jaarverslag	7.652
Koerier	398
Licentiekosten website	812
NOT	20.000
Onderhoud website	3.921
TWIL sponsoring	17.129
Visie / meerjarenplan / communicatieplan	29.539
VNG fotografie	655
Totaal	186.171

Programma Vertegenwoordiging en Samenhang

De gemaakte kosten bestaan uit de inzet van een 'international officer' voor VOB, het SIOB en FOBID. Verder bestaan de gerealiseerde kosten uit de vertegenwoordiging van het SIOB bij o.a. de IFLA. Ook het project Collectie Nederland maakt onderdeel uit van dit programma.

Programma Onderzoek en Kennisdeling

Binnen het programma Onderzoek en Kennisdeling worden de congressen georganiseerd en de onderzoeken (in opdracht) uitgevoerd. Concrete projecten/onderzoeken in 2012 zijn: Kennis- en innovatieplatform, de kennisbank, de B2D, het VNG-congres, Meten Maatschappelijke Opbrengst, Bezuinigingsonderzoek, Dinalog en Meten Effecten Nieuwbouw. Ook de leerstoel voor de bijzonder hoogleraar wordt vanuit dit programma betaald. Een aantal onderdelen van dit programma valt voordeliger uit. Zo worden er minder kosten gemaakt voor de Bibliotheekmonitor (minder onderhoud nodig aan de site) en is de B2D wat voordeliger uitgevallen door de verregaande medewerking van de provincie Zeeland.

Programma Digitale Innovatie

Een groot deel van de kosten binnen dit programma wordt uitgegeven in samenhang met werkzaamheden die BNL uitvoert. Het SIOB betaalt onder meer de kosten van de Centrale Discotheek Rotterdam (CDR) worden in 2012 door het SIOB betaald, maar ook een aantal projecten op het snijvlak van Digitale Innovatie en Aangepast Lezen (onder andere synthetische stemmen, lezen in hybride vorm etc.) Een deel van het beschikbare budget is pas laat vrijgegeven vanwege het eerder ontbreken van aanvragen vanuit BNL. Deze zijn uiteindelijk nog tijdig ontvangen inclusief de bijbehorende business cases. De uiteindelijke aanvragen zijn voor een lager bedrag gedaan dan oorspronkelijk begroot.

Programma Maatschappelijke Verankering

De kosten voor dit programma bestaan uit projecten voor Mediawijsheid, Aanpak Laaggeletterdheid en het meet- en monitorinstrument de Bibliotheek *op School*. Zo op het eerste oog laat het programma een forse overschrijding zien. Dit wordt veroorzaakt door uitgaven voor het project de Bibliotheek *op School*. Tegenover deze overschrijding staan wel extra inkomsten/doorbelastingen vanuit BNL en Stichting Lezen. Hiermee rekening houdend bedraagt de overschrijding ca. € 15.000.

Programma Opleidingen

De kosten voor het programma Opleidingen in 2012 bestaan uit de uitgaven voor een uitgevoerde verkenning naar de wijze waarop andere organisaties hun opleidingstrajecten vormgeven. Ook is een evaluatie-instrument ontwikkeld. Er worden kosten gemaakt voor de actualisering van de Beroeps Opleidingen Leerweg als mede het ontwikkelen van modules op hbo-niveau. Er is tevens nog budget gereserveerd voor het vormgeven van een leiderschapsprogramma dat onder de noemer Bibliotheekondernemerschap wordt gelanceerd op de B2D. De benodigde ontwikkelkosten voor de modules vallen lager uit waardoor er een overschot is van € 191.879 op dit programma.

Programma Certificering

De certificering voor de openbare bibliotheken loopt volgens plan. De prognose wordt iets naar beneden bijgesteld. Naar verwachting is er een kleine onderbesteding van € 16.778 op dit programma. De Stichting Certificering voert de certificering uit en ontvangt hiervoor een bijdrage van het SIOB. De stichting moet haar jaarrekening nog inleveren bij het SIOB ter verantwoording.

Programma Aangepast lezen

De bestedingen aan dit programma zijn vrijwel volgens verwachting. Er is een hoger positief resultaat ontstaan door het vrijvallen van verplichtingen en een ontstaan btw-voordeel. Alle posten waarvan duidelijk is dat deze niet meer aangewend zullen worden, zijn vrijgevallen in het resultaat. In de begroting is rekening gehouden met een btw-opslag voor CBB en het Aangepast Lezen. Doordat aan Aangepast Lezen een subsidie wordt verstrekt en zij geen factuur sturen is hier een btw-voordeel ontstaan. Het Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden (CBB) factureert tegen een lager tarief (6%) terwijl in de begroting rekening is gehouden met het hoge tarief.

Liquiditeit

De liquiditeitspositie van het SIOB is goed. Het overschot van 2010 is in 2012 nog niet terugbetaald aan OCW. Daarnaast is het hele bedrag van de mandaatregeling in maart

2012 als voorschot overgemaakt naar het SIOB. Niet direct benodigde tegoeden worden tijdelijk gestort op een depositorekening of de bestuursrekening. Doordat het bedrag voor de opdrachttaak Digitale Innovatie in zijn geheel is bevoorschot door OCW is er een positief renteresultaat ontstaan.

Toelichting op het al dan niet realiseren van activiteiten

Huisvesting

Het SIOB huurt huisvesting aan de Grote Marktstraat 43 in Den Haag. De verhuurder heeft te kennen gegeven het gebouw in 2013 te gaan renoveren, waardoor het SIOB tijdelijk andere ruimte in Den Haag zal betrekken.

ICT

Het SIOB maakt gebruik van een private-cloudoplossing. In 2012 is er extra geïnvesteerd in een stroomback-up, bekabeling en wireless zenders. Verder zijn de voorbereidingen getroffen om, mede met het oog op de toekomstige integratie met de KB, voor wat betreft de dataopslag over te stappen op een Sharepoint omgeving.

Personeel

De personele verloop in 2012 was minimaal. Er is een nieuwe communicatieadviseur aangekomen en een programmamedewerker is met pensioen gegaan. De inhuur bestaat uit een projectleider voor de Bibliotheek *op School* en een medewerker voor ondersteuning van Planning & Control. Ook zijn in 2012 twee trainees aan de slag geweest bij het SIOB in het kader van het VNG-traineeprogramma.

Arbo

Het SIOB heeft in 2012 een arbodeskundige ingehuurd om voor elke medewerker de werkomstandigheden na te kijken en te adviseren over de instellingen van bureaus, stoelen, opstelling en eventuele hulpmiddelen. Al deze adviezen zijn opgevolgd.

Communicatie

Concrete resultaten in 2012 zijn onze deelname aan het VNG-congres in juni van dit jaar, waarbij we zowel met een stand als met een deelcongres vertegenwoordigd waren; communicatie over het nieuwe kennis- en innovatieplatform biebtobieb; communicatie over het meerjarenbeleidsplan en de B2D 2012; de communicatie over de voortgang van alle programma's, met name de programma's Maatschappelijke Verankering (Bibliotheek *op School*, BoekStart, Mediawijsheid), Digitale Innovatie, Opleidingen en Aangepast Lezen. Daarnaast heeft het SIOB dit jaar de (deel)site www.kennisbank.nl gelanceerd.

De website www.siob.nl werd dit jaar 36.310 keer bezocht. De digitale nieuwsbrief van het SIOB heeft inmiddels 355 abonnees. Daarnaast kunnen mensen zich nog steeds via RSS abonneren op het nieuws van het SIOB.

Tenslotte heeft het SIOB een Strategisch Communicatieplan voor 2013-2014 ontwikkeld, dat in november is gepresenteerd aan en goedgekeurd door de Raad van Toezicht.

programma vertegenwoordiging en samenhang

Internationale vertegenwoordiging en promotie Het SIOB realiseert zich dat het van belang is goed op de hoogte te blijven van internationale ontwikkelingen. Daarom financiert het, samen met VOB de inzet van een medewerker bij FOBID, the Netherlands Library Forum. Daarnaast nemen de directeur en diverse medewerkers deel aan internationale netwerken zoals IFLA (International Federation of Library Associations and Institutions), EBLIDA (European Bureau of Library Information and Documentation Associations) en NAPLE (National Authorities on Public Libraries in Europe). Er is goede afstemming met VOB en OCW, die beide ook vanuit hun eigen nationale rol participeren op het internationale terrein.

In 2012 is een directe relatie tot stand gekomen met de Taalunie. De ontwikkeling van de digitale infrastructuur biedt verdergaande mogelijkheden tot samenwerking, die gezamenlijk geëxploreerd worden.

Samenwerking tussen SIOB, Vereniging Openbare Bibliotheken en Bibliotheek.nl

De relatie tussen de drie partijen heeft zich in 2012 evident op positieve wijze ontwikkeld. Het SIOB heeft van OCW het mandaat gekregen om de Digitale Opdrachtaak aan te sturen. Uiteraard hebben beide partijen hierin naar de juiste verhoudingen moeten zoeken, maar in het algemeen verloopt dit goed. Het Programma Digitale Innovatie gaat nader in op deze situatie.

VOB heeft in najaar 2012 een *branchestrategie 2012–2016*, 'De Bibliotheek levert waarde', opgeleverd en op basis daarvan vier projecten gedefinieerd. Het SIOB zal aan twee projecten bijdragen en in een daarvan als trekker optreden. Dit is het project NBC+ (Nationale Bibliotheek Catalogus+). De doelstelling van dit project is het verwerven en contextualiseren van content ter vulling van de NBC+. Het bijeenbrengen van partners op deze terreinen is bij uitstek een activiteit voor het SIOB en is daarom ook een speerpunt in het SIOB Beleidsplan 2013-2014.

Visie en Beleidsplan 2013-201

Het SIOB heeft in 2011 een uitgebreid traject opgezet om een visie te ontwikkelen op de Bibliotheek in 2016. In 2012 moest dit leiden tot een publicatie. Helaas heeft de kritische beoordeling door de RvC, die ook de visie van het SIOB betrof, ertoe geleid dat het visieproces op dat moment is stopgezet. Wel zijn twee belangrijke bouwstenen uit de visie, namelijk het beeld van de geïntegreerde bibliotheek en de nadruk op de rol van contextua-

liseren in de bibliotheek van de toekomst, vastgehouden en opnieuw beschreven in het beleidsplan 2013-2014. De RvC heeft aangegeven dat er nog steeds een noodzaak is om een visie op de maatschappelijke functie van de openbare bibliotheek te ontwikkelen. Ook dit heeft het SIOB als voornemen in zijn Beleidsplan 2013-2014 opgenomen. Het Beleidsplan 2013-2014 concentreert zich op het behalen van resultaten die het belang van de taken van het SIOB in de toekomst benadrukken, taken die ook bij de integratie met taken in de KB duidelijk en zichtbaar overeind moeten blijven.

Landelijke samenwerking gericht op uitvoering

In 2011 heeft het SIOB ingezet op nauwere samenwerking met de PSO's via hun overkoepelende organisatie SPN (Samenwerkende PSO's Nederland) op het gebied van de uitvoering van taken, met name buiten het digitale domein. Dat heeft in 2012 geleid tot het onderbrengen van de verantwoordelijkheid voor de uitvoering van twee taken bij SPN, namelijk 'retailformule' en 'kennisdelen'.

Eind 2012 heeft het SIOB moeten constateren dat er (om allerlei redenen) nog geen sprake van is van algehele overdracht van die verantwoordelijkheid van het SIOB naar SPN. Bovendien is gebleken dat het SIOB ook andere partijen in het landelijk stelsel moet betrekken in de besluitvorming over de vraag waar het de regie op uitvoering van taken in de toekomst moet beleggen. Dit betekent een verdere zorgvuldige afweging in 2013. Tegelijkertijd levert een aantal projecten, geïnitieerd door het SIOB, in 2013 resultaten op die qua uitvoering een plek binnen het stelsel moeten krijgen. Zolang er geen zicht is op een definitieve organisatie van de uitvoeringsactiviteiten zal het SIOB hiervoor pragmatische oplossingen zoeken.

Collectiebeleid

In 2011 bleek in het veld de belangstelling voor regie op het gebied van collectiebeleid te groeien. Dit was voor het SIOB een reden om dit onderwerp in 2012 actief ter hand te nemen. Voor het Meerjarenbeleidsplan en het Bibliotheek Wetgevingstraject heeft het SIOB zijn positionering voorbereid. Deze documenten verwoorden de rol die het SIOB speelt in het collectiebeleid.

Daarnaast heeft het SIOB in het najaar met verschillende partijen uit het bibliotheekveld gesprekken gevoerd over het begrip context en de relevantie daarvan voor de (geïntegreerde) bibliotheekfunctie. De resultaten van deze gesprekken heeft het SIOB gepresenteerd tijdens de B2D 2012 in Middelburg. Daarnaast heeft het SIOB een eerste verslag van deze verkenning gemaakt. Deze zal het in 2013 aanvullen met de inzichten die een gespreksronde buiten het bibliotheekveld zal opleveren. Het geheel dient als basis voor de activiteiten in 2013 en als input voor het bovengenoemde 'VOB-project'.

Leescoalitie

In 2012 hebben het SIOB, Stichting Lezen, Stichting Lezen en Schrijven en het Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek (CPNB) de handen ineengeslagen en een Leescoalitie opgericht.

De Leescoalitie heeft de volgende missie geformuleerd: 'Lezen bevrijdt en is de sleutel tot succes. De Leescoalitie wil dat zo veel mogelijk mensen lezer kunnen worden. Daar werken de participerende organisaties individueel en gezamenlijk aan.'

De leescoalitie streeft naar een brede en sterke boodschap waaraan elk van de deelnemende organisaties een bijdrage levert. Dit komt neer op het positioneren van lezen als verrijking (geestelijk, creatief, economisch) en als een middel om isolement te voorkomen en te verminderen.

Wetgeving

OCW werkt aan de Wet Stelsel openbare bibliotheekvoorzieningen, met het voornemen om deze wet op 1 januari 2015 in te laten gaan.

Het SIOB heeft in 2012 een rol gespeeld in de externe werkgroep, die in het leven is geroepen door OCW om de diverse onderwerpen uit te werken die uiteindelijk voor wetgeving in aanmerking zouden komen. Het SIOB heeft adviezen gegeven op het terrein van één digitale bibliotheek, collectiebeleid, bekostiging e-content en nieuwe regels voor lidmaatschap en contributie.

OCW heeft deze adviezen in ontvangst genomen en heeft in september aan het SIOB kenbaar gemaakt dat de wet, zoals het ministerie die voor zich ziet, zich vooral richt op een landelijke digitale infrastructuur (Landelijke Digitale Bibliotheek) waarin de KB een centrale rol speelt. Tevens zal de KB de stelseltaken krijgen toegewezen, wat de eerdere stelselwijziging van 2010 ongedaan maakt. Alle taken van het SIOB worden vanaf 2015 geïntegreerd in de taken van de KB. De concept wettekst wordt in 2013 gepubliceerd en pas dan worden de uiteindelijke consequenties voor alle partijen helder.

Het stimuleren van innovatienetwerken

In 2012 heeft het SIOB als afgeleide van het project Innovatienetwerken het project Kennis- en innovatieplatform opgestart, met als doel en landelijk digitaal platform te ontwikkelen voor (grensoverschrijdende) kennisdeling. Met dit project krijgt het initiatief 'Innodating' een vervolg. Het SIOB zette dit initiatief in 2011 op met als doel kansrijke innovatieve ideeën op te schalen naar landelijk niveau.

In 2012 heeft het SIOB samen met allerlei partijen binnen dit project hard gewerkt aan het formuleren van een visie en strategie aangaande digitale kennisdeling en een aanpak voor de ontwikkeling van een platform, dat vanaf juli de naam biebtobieb draagt. In de loop van het project zijn verschillende eindresultaten opgeleverd:

- Een lijst van gewenste en vereiste functionaliteiten, op basis van de visie;
- Verkenningen naar reeds bestaande kennisplatforms;
- De start van de ontwikkeling van het platform;
- Oprichting van een ambassadeursgroep met vertegenwoordigers van bibliotheken en PSO's die zich enthousiast getoond hebben om zich in te zetten voor het uitdragen van het kennisdelingsinitiatief en de inbedding ervan in verschillende lagen van de werkprijktijk;
- Het in gang zetten van een gesprek binnen SPN-verband met de directeurs van PSO's over hun mogelijke rol en verantwoordelijkheid bij het landelijke kennisdelen en Biebtobieb.
- Oplevering van een eerste versie van het platform in december, die tijdens de BzD in Middelburg in demoversie is gepresenteerd.

In 2013 zal het SIOB de ontwikkeling afronden en de focus verleggen van visie en realisatie naar inbedding en moderatie.

programma digitale innovatie

Het is glashelder dat het internet grote veranderingen teweeg brengt in de manier waarop mensen informatie zoeken en beschikbaar stellen. Openbare bibliotheken moeten in deze constellatie een nieuwe invulling aan hun rol geven. Het SIOB ziet voor hen een rol weggelegd, waarin het geven van context aan informatie centraal staat ('content in context') en waarbij het vooral gaat om het tot stand brengen van een 'geïntegreerde bibliotheek'. Dit zou op zo'n manier moeten gebeuren, dat alle verschijningsvormen van de bibliotheken (of het nu gaat om een lokale vestiging of de online catalogus) elkaar versterken. Het SIOB ondersteunt bibliotheken daarin.

Dit hoofdstuk bevat een verslag van de activiteiten die het SIOB heeft uitgevoerd of heeft laten uitvoeren, conform de projecten in het programma Digitale Innovatie uit het beleidsplan 2010-2012. Vanaf 2012 heeft het SIOB van OCW het mandaat gekregen voor de opdrachttaak Digitale Innovatie. BNL is hiervan de voornaamste uitvoerder. In dit hoofdstuk worden deze activiteiten alleen kort aangestipt.

Opdrachttaak Het SIOB heeft in februari 2012 met de opdrachttaak Digitale Innovatie het mandaat gekregen van OCW om de digitale innovatie van de openbare bibliotheeksector te regisseren. Hiermee is het SIOB verantwoordelijk voor de ontwikkeling van de landelijke digitale innovatie, met BNL als belangrijkste uitvoerende partij.

In 2012 heeft het SIOB in samenwerking met OCW en met hulp van managementadviesbureau Berenschot gewerkt aan een heldere en efficiënte inrichting van de mandaatregeling. Inmiddels legt het SIOB de laatste hand aan de inregeling van het subsidieproces en een optimale planning van subsidieverlening, waarin onder andere processen rondom subsidieaanvraag, beleid en bezwaar terugkomen.

Het SIOB verleende in juni 2012 de formele beschikking tot projectsubsidie aan BNL, na een periode waarin OCW en het SIOB alle zaken rondom het mandaat correct ingeregeld hadden. BNL diende in augustus bezwaar in tegen de beschikking: een procedureel bezwaar tegen het late tijdstip waarop het subsidiebesluit aan BNL is afgegeven en twee inhoudelijke bezwaren. Vervolgens trad de formele bezwaarprocedure in werking. Na een hoorzitting door de ingestelde Commissie van Bezwaarschriften² hebben de partijen de bezwaren in onderling overleg afgehandeld.

Beleidskader Digitale Innovatie

In het najaar van 2012 is het Beleidskader gepubliceerd. Daarin schetst het SIOB het beleid en daarmee ook de voorwaarden en prioriteiten voor digitale innovatie. Enkele hoofdpunten zijn:

- de aandacht voor de verhouding tussen innovatie en beheer, met het oog op de voorziene verschuiving van het zwaartepunt van innovatie naar beheer;
- het optimaliseren van toegankelijkheid van de digitale diensten voor alle doelgroepen, met name voor Aangepast Lezen;
- het inrichten van een nieuwe structuur voor het landelijk collectiebeleid;
- de nadruk op verrijken, verbreden en verbinden van content;
- intensivering van de samenwerking met de partners in de Nederlandse digitale bibliotheek.

² Met daarin Prof. Mr. T. Barkhuysen als voorzitter, Evert Slot (jurist SIOB) als secretaris en Gerard van Dijk (programmamanager SIOB) als lid.

Review BNL 2012

Een van de conclusies in de review van PBLQ is dat er op operationeel gebied nog onvoldoende sprake is van een eenduidige vertegenwoordiger van het veld als gesprekspartner voor BNL. Bovendien geeft PBLQ aan dat BNL meer kennis en overzicht zou moeten krijgen over de ontwikkelde functionaliteiten om de bouw- en beheerpartijen voldoende te kunnen registreren. Ook ziet het bureau een verbindende rol voor het SIOB weggelegd om bestuurlijke partijen op dezelfde lijn te krijgen en waardoor het duidelijkheid kan creëren naar het veld. Het SIOB heeft de review in februari 2013 op zijn website gepubliceerd.

Uitvoering Digitale Innovatie

Het SIOB regisseert via de mandaatregeling de uitvoering van de opdrachttaak en dus de activiteiten van BNL. BNL ontwikkelt de infrastructuur, die is opgebouwd uit een webinfrastructuur (gezamenlijke websites en widgets waarmee lokale bibliotheken hun diensten kunnen aanbieden), een Datawarehouse (waarin collectief gegevens over uitlening en leden worden verzameld en verrijkt) en de NBC+ (een innovatief zoekplatform waarmee de gezamenlijke catalogus en andere bronnen worden ontsloten). In 2012 zijn alle (op één na) bibliotheken aangesloten op al deze onderdelen. De NBC+ is ontwikkeld voor het op nieuwe manieren aanbieden en toegankelijk maken van content en context. Aandachtspunt is het gegeven dat hoe meer BNL ontwikkelt, hoe meer het in het jaar daarop moet beheren. BNL investeert daarom in een gedegen inrichting van het beheer van de infrastructuur. Met name de verhouding tussen beheer en innovatie zal in 2013 en daarna aandacht vragen.

Het SIOB heeft in het derde kwartaal het beleidskader voor Digitale Innovatie³ voorbereid (en later in het jaar gepubliceerd) en gedeeld met BNL. In het najaar besloot OCW om het mandaat aan het SIOB te verlengen voor 2013 en 2014 en verzocht het SIOB om een Plan van Aanpak voor Digitale Innovatie 2013-2014. Het SIOB heeft in december dit Plan van Aanpak ingediend. Het genoemde Beleidskader en het jaarplan 2013-2014 van BNL dienen hiervoor als basis.

Monitoring Bibliotheek.nl BNL was, net als in 2011, in 2012 de belangrijkste uitvoerder van digitale innovatie voor openbare bibliotheken. Het SIOB regisseert via de mandaatregeling de uitvoering van de opdrachttaak, en monitort daarvoor de activiteiten van BNL. BNL en het SIOB hebben in 2012 grote stappen gezet naar een verantwoordingsproces met behulp van sleuteldocumenten voor elk project (zoals een business case, een projectplan en diverse rapportages) evenals een ondersteunende softwaretool. Met deze documenten worden per project voorwaarden gedefinieerd om te kunnen monitoren, zoals doelstelling, planning en budget. Naast de ingebruikname van deze sleuteldocumenten is er in de loop van het jaar een overlegcyclus ontstaan tussen de relevante medewerkers van het SIOB en BNL.

De samenwerking met behulp van deze methode heeft zonder twijfel haar vruchten afgeworpen; het SIOB en BNL hebben beide een duidelijker overzicht van de lopende activiteiten en eventuele afhankelijkheden en raakvlakken tussen projecten. Om het doel te kunnen behalen, namelijk het geven van inzage in de geplande werkzaamheden en het periodiek rapporteren op voortgang en wijzigingen gedurende de loop van het project, zijn er nog flink wat verbeteringen nodig, waaraan in 2013 opnieuw zal worden gewerkt.

In 2010 heeft PBLQ, voorheen Het Expertise Centrum (HEC), een review uitgevoerd op het programma Digitale Infrastructuur zoals dat op dat moment door BNL werd uitgevoerd. In 2012 heeft het SIOB in samenspraak met BNL opdracht gegeven aan een vervolg van deze review, met daarin het verzoek een overzicht te geven van de bestuurlijke, operationele en technische stand van zaken. PBLQ heeft deze in het najaar van 2012 uitgevoerd, onder meer met behulp van interviews met een groot aantal (bestuurlijke) partijen en bibliotheken. Het SIOB heeft de uitkomsten meegenomen in het plan van aanpak voor de opdrachttaak Digitale Innovatie.

Projectsubsidies Digitale Innovatie**Infrastructuur**

Het doel van dit project is het specifiek bijdragen aan de digitale infrastructuur, een van de kerntaken van BNL. Waar in 2010 en 2011 het SIOB vanuit het programmabudget nog investeerde in de ontwikkeling van de NBC+ (waarin meerdere bronnen geïndexeerd en ontsloten worden), is dit in 2012 grotendeels gefinancierd vanuit de opdrachttaak Digitale Innovatie.

In 2012 heeft het SIOB het project Ageranking Classifier gesubsidieerd, dat wordt uitgevoerd door BNL. Met dit project maakt BNL de NBC+ specifiek geschikt voor kinderen, waarbij het gebruik maakt van bestaand onderzoek op het gebied van kindvriendelijke zoekmethodes en interfaces. Zoekresultaten kunnen hierdoor automatisch worden gefilterd op leeftijdsgeschiktheid. De resultaten hiervan zal het SIOB ook toepassen binnen het project de Bibliotheek op School.

Centrale Discotheek Rotterdam

In 2012 heeft de gemeente Rotterdam de subsidie aan de CDR beëindigd. De digitale diensten van het CDR richten zich echter feitelijk op landelijke dienstverlening, worden deels ook vanuit de landelijke subsidie ondersteund en zouden goed in de landelijke infrastructuur passen. Hierover heeft in 2012 overleg plaatsgevonden tussen het SIOB en CDR. In 2013 zal het SIOB verder onderzoeken hoe hier invulling aan gegeven kan worden.

Organisatie vulling Nationale Bibliotheek Catalogus

De Nationale Bibliotheekcatalogus (NBC) maakt diverse bibliotheekcollecties toegankelijk. In dat kader subsidieerde het SIOB in 2012 een project van Biblioservice Gelderland, waar-

³ <http://www.sioeb.nl/upload/documenten/beleidskader-opdrachttaak-digitale-innovatie-2013-2014.pdf>

mee als proef via de NBC enkele bladmuziekcollecties werden ontsloten. Dit zal leiden tot een Nationale Muziekcatalogus. Het project heeft vertraging opgelopen vanwege een onzeker toekomstperspectief van partnerorganisaties, de overgang naar een nieuw bibliotheekstelsel in de provincie en een vertraging in de oplevering van de NBC zelf. Voor 2013 maakt het SIOB nieuwe afspraken.

Promotie Digitale Diensten

Met het project Promotie Digitale Diensten heeft het SIOB in 2012 de najaarscampagne 'Lees Meer' (uitgevoerd door BNL) gesubsidieerd. Het doel was om te laten zien dat de bibliotheek in beweging is, met als resultaat een positief effect op het imago van de bibliotheek. Secundair doel was om gegevens te verzamelen voor ledenwerving en behoud. Met de campagne werden e-books aangeboden die gekoppeld waren aan locaties of evenementen. Hoewel de evaluatie van de campagne nog niet is afgerond, is wel duidelijk dat er ruim 40.000 unieke bezoekers op de campagnewebsite zijn geweest en dat er ruim 15.000 aanmeldingen waren.

Na 2012 worden marketingactiviteiten voor de branche niet meer vanuit het budget voor digitale innovatie bekostigd; als er financiering uit de opdrachttaak nodig is zullen BNL, CDR en VOB hiervoor gezamenlijk bij het SIOB een plan indienen.

programma opleidingen

Competenties

Binnen het bibliotheekveld vinden momenteel tal van ontwikkelingen plaats om een toekomstbestendige bibliotheekfunctie vorm te geven. Van het personeel vraagt deze veranderende bibliotheekfunctie andere competenties zoals:

- Toenemende aandacht voor innovatiekracht
- Cultureel ondernemerschap
- Het kunnen benoemen van de maatschappelijke waarde van de bibliotheekfunctie
- Actieve vormgeving van bestuurlijke processen en strategische netwerken
- Adaptatievermogen aan digitale informatieprocessen
- Het realiseren van een adequate aansluiting op veranderende gebruikersbehoeften.

Een ander aandachtspunt is de uitstroom van personeel, die als gevolg van de vergrijzing de komende jaren zal oplopen tot 40 procent.

Met een goed toegankelijke en geïntegreerde bibliotheek en informatiefunctie fungeert de bibliotheek als wegwijzer die bijdraagt aan goed geïnformeerde, mediawijze burgers die in deze informatiemaatschappij hun weg kunnen vinden. Als gevolg van veranderingen zoals de toenemende digitalisering verandert de behoefte van de burger aan informatie en de wijze waarop hij/zij het eigen informatieproces vormgeeft. De veranderende bibliotheekfunctie vergt echter ook andere competenties van bibliotheekmedewerkers, zoals het bieden van diensten aan het onderwijs rondom leesbevordering en mediawijdsheid.

Onderzoek naar bibliotheekfuncties en competenties In 2011 heeft het SIOB het onderzoeksrapport 'Nieuwe bibliotheken, nieuwe competenties' uitgebracht. Dit onderzoek heeft gefungeerd als uitgangspunt voor het beleid voor het programma Opleidingen van het SIOB. Op basis van dit onderzoek heeft het SIOB vervolgens voor het bibliotheekveld een nieuwe competentie-index Nieuwe bibliotheken, nieuwe competenties: op weg naar een passend opleidingsaanbod ontwikkeld. Deze geeft een eenduidig beeld van de competenties die professionals nodig hebben om goed te kunnen functioneren in het toekomstige bibliotheekveld.

In 2012 heeft het SIOB een verkenning uitgevoerd naar de wijze waarop andere organisaties, vergelijkbaar met het SIOB/VOB, hun opleidingstrajecten vorm geven. Deze verkenning heeft het SIOB, voorzien van een aanbeveling, verstuurd naar verschillende partijen, waaronder VOB, SPN en BNL.

Strategische allianties Om een toekomstbestendige opleidingsinfrastructuur vorm te geven is het SIOB strategische allianties aangegaan met partijen uit het bibliotheekveld en uit de onderwijswereld. Hiermee worden vraag en aanbod dichter bij elkaar gebracht. Met het onderwijsveld heeft het SIOB via het landelijk overleg IDV/IDM (Informatiedienstverlening/ Informatiedienstverlening- en Management), waarin de ROC's, de hogescholen en ECABO (kenniscentrum beroepsonderwijs bedrijfsleven voor de economisch/administratieve, ICT- en veiligheidsberoepen) participeren, op strategisch niveau verbindingen gelegd zodat ook gezamenlijk aan een landelijke opleidingsinfrastructuur gebouwd kan worden.

Het programmamanagement heeft actief geparticipeerd in een relevant netwerk voor het programma Opleidingen:

- Landelijk overleg Sectorraad ECABO
- Werkgevers en de commissie Humanresource management (HRM) van VOB
- Netwerk van ROC's IDV, vertegenwoordigd door ROC Twente (de directeur is de projectleider van het mbo-project).

OCW heeft in 2012 besloten om kleinere mbo-opleidingen onder te brengen bij grotere. De sectorraad heeft besloten de kwalificatie Informatiebeheerder onder te brengen bij ICT. Beide worden door ECABO uitgevoerd. De relevantie van de kwalificatie Bibliotheek-medewerker moet de komende maanden aangetoond worden op basis van een onderzoekstraject, uitgevoerd door VOB. Hiervoor zal het SIOB-onderzoek 'Nieuwe bibliotheken', nieuwe competenties naar de gewenste competenties als basis dienen. In 2013 zal VOB in aanvulling hierop een arbeidsmarktonderzoek uitvoeren.

Mbo

Met de competentie-index als uitgangspunt heeft het SIOB een aantal projecten gestart dat op verschillende opleidingsniveaus resulteert in een vernieuwd curriculum.

In de zomer van 2011 is het mbo-project gestart. Het doel is om de bestaande opleidings-trajecten op mbo-niveau zodanig te vernieuwen dat zij nauw aansluiten op de competentie-index. Daarnaast zal het project een betere doorstroming van mbo- naar hbo-niveau bewerkstelligen door inhoudelijke verbindingen te maken met het landelijk ingestelde AD(Associate-degree)-programma.

Inmiddels heeft het SIOB het curriculum Beroeps Begeleidende Leerweg (BBL, een combinatie van leren en werken) op de benoemde domeinen mediawijsheid, leesbevordering, didactische vaardigheden en ondernemerschap vernieuwd. Begin 2012 zijn verspreid over het land bij de verschillende ROC's vijf opleidingstrajecten gestart.

In 2012 heeft dit project een vervolg op het niveau van de Beroeps Opleidende Leerweg (BOL) gekregen. Ook dit opleidingsniveau is geactualiseerd en vernieuwd. Het inmiddels succesvol functionerende netwerk van de drie ROC's Friese Poort, Midden Nederland en Twente zal dit traject vanaf het studiejaar 2013-2014 aanbieden.

In 2013 zullen de samenwerkende ROC's een aansluiting op AD-niveau voor de bibliotheek-modules ontwikkelen. Zij zullen dit op eigen initiatief en met eigen middelen realiseren.

Hbo

Omdat het hbo-project, dat in 2011 met Hogeschool Saxion Academie van start is gegaan, niet de beoogde resultaten heeft opgeleverd is de samenwerking ontbonden.

Inmiddels heeft het SIOB contact gelegd met verschillende andere Hogescholen om na te gaan of zij onder andere het opleidingstraject rond Mediawijsheid, Leesbevordering, Kunst van Lezen kunnen uitvoeren. Daarnaast heeft het SIOB in korte tijd een module Mediawijsheid op hbo-niveau ontwikkeld en succesvol aangeboden bij Beeld & Geluid.

Met VOB heeft het SIOB de eerste verkenningen gedaan voor een programma rond ondernemerschap op directie- en managementniveau. De gedachte is om professionals kennis te laten maken met de politiek-bestuurlijke aspecten van het besturen en ondernemen in een moderne bibliotheek. Dit heeft geleid tot een concreet opleidingsprogramma. Op de BzD 2012 in Middelburg heeft VOB het onderwerp Bibliotheekondernemerschap gelanceerd als strategische pijler voor de komende jaren. Vanaf 2013 zal VOB dit onderwerp verder ontwikkelen en uitrollen.

Ook zal in 2013 worden onderzocht hoe de modules die zijn ontwikkeld ten behoeve van de Library School kunnen worden geïntegreerd in het totaalaanbod.

Evaluatie-instrument

In opdracht van het programma Opleidingen heeft het onderzoeksbureau DUO evaluatie-instrument ontwikkeld waarmee de verschillende opleidings-modules voor bibliotheekmedewerkers op uniforme wijze geëvalueerd kunnen worden. Dit instrument is inmiddels beschikbaar om ingezet te worden.

programma onderzoek en kennisdeling

De digitalisering van de media en informatie stelt de bibliotheeksector voor grote uitdagingen. De openbare bibliotheek zal haar traditionele missie - mensen ondersteunen in hun persoonlijke ontwikkeling - met nieuwe middelen vorm moeten geven. Een actueel beeld van de bibliotheeksector in deze veranderende omgeving is daarom van groot belang voor allen die hierbij betrokken zijn. Het programma Onderzoek en Kennisdeling van het SIOB brengt in kaart wat de positie is van de sector als geheel, wat de sterke en zwakke kanten zijn en waar de kansen en bedreigingen liggen. Deze analyse vormt de basis voor de activiteiten binnen de overige programma's.

Het belang van onderzoek Om het kennisniveau van de sector te versterken doet het SIOB zelf onderzoek en laat het onderzoek uitvoeren. Bovendien kunnen het SIOB en anderen op basis van dit onderzoek gefundeerde uitspraken doen over de effectiviteit van het stelsel en de verdere ontwikkeling tot een sterk stelsel met een groter bereik.

Het programma Onderzoek en Kennisdeling richt zich op het versterken van de (wetenschappelijke) onderbouwing van het strategisch beleid op landelijk, provinciaal en lokaal niveau. In verschillende stadia van de beleidscyclus wordt onderzoek geprogrammeerd, zodat projecten en programma's met de kennis die hieruit voortvloeit kunnen worden vormgegeven en waar nodig bijgesteld.

Programmaonderzoek Het SIOB doet ook onderzoek, of laat dit uitvoeren, om de kwaliteit en effectiviteit van de eigen programma's te meten. Veelal is dit onderzoek gericht op de monitoring en evaluatie van (de effecten van) programma's en projecten. Voor het programma Aangepast Lezen heeft het SIOB een evaluatieonderzoek verricht naar de ervaring van bibliotheken met en de opbrengsten van de Subsidieregeling Dienstverlening aan mensen met een leesbeperking.

Binnen het programma de Bibliotheek *op School* bood het SIOB ondersteuning en begeleiding op het gebied van:

- De monitor Bibliotheek *op School*
- Onderzoek ten behoeve van het vormgeven van een leerlijn Mediawijsheid

Ook in 2012 heeft het SIOB voor de derde maal onderzoek gedaan naar de bezuinigingen door gemeenten op het openbaar bibliotheekwerk. Het onderzoek was vooral gericht op de

relatie tussen bezuinigingen door gemeenten en het antwoord van de lokale bibliotheken hierop.

In samenwerking met partners uit het Boekenvak (uitgevers, boekhandelaren, Stichting Lezen en CPNB) heeft GfK Intramart (opnieuw) vier marktonderzoeken uitgevoerd. Twee van de metingen waren dit jaar volledig gericht op een specifiek thema: digitaal lezen en lees-, leen- en koopgedrag van basisschooljeugd.

Het SIOB gaf op verschillende beleidsterreinen opdracht voor de ontwikkeling van monitoringinstrumenten waarmee de opbrengsten van projecten en programma's kunnen worden gemeten:

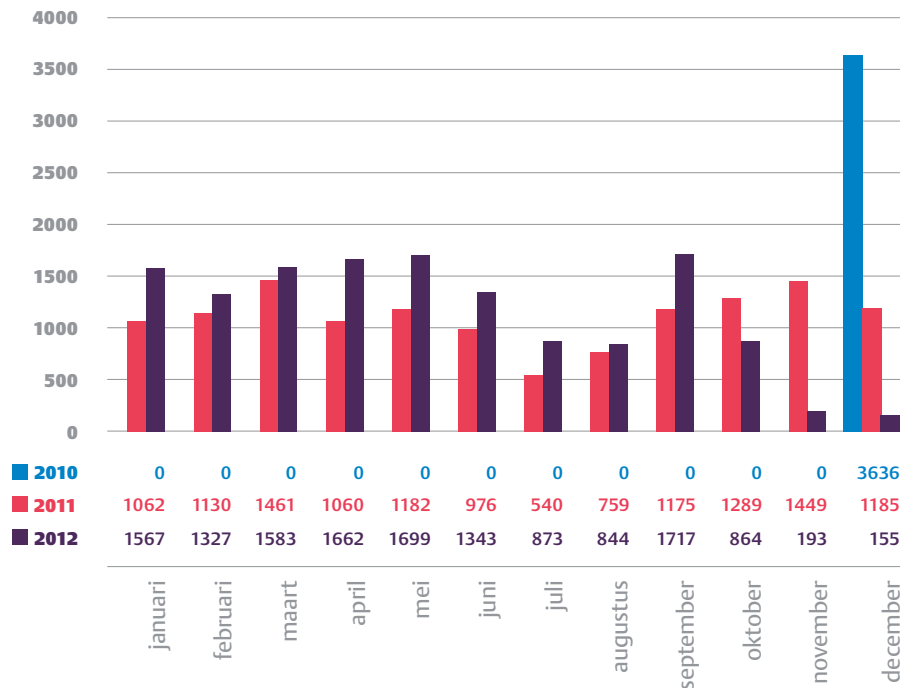
- In het kader van de Bibliotheek *op School* heeft onderzoeksbureau DUO Onderwijs-onderzoek in opdracht van het SIOB een instrument ontwikkeld waarmee de mate en manier van samenwerking tussen bibliotheken en het primair onderwijs op structurele wijze kan worden gemeten en gerapporteerd. Met het instrument kan het SIOB over verschillende jaren monitoren of de aanpak en het beleid voor het project de Bibliotheek *op School* dient te worden aangepast of bijgestuurd. Eind 2012 vond de nulmeting plaats. Op basis van het onderzoek heeft onderzoeksbureau DUO een benchmark gemaakt van de actuele stand van zaken op lokaal, provinciaal en landelijk niveau.
- Voor het programma Opleidingen ontwikkelde DUO een evaluatie-instrument waarmee kan worden gemeten in welke mate een bibliotheekopleiding of -opleidingsmodule aansluit bij de wensen en verwachtingen van zowel studenten als werkgevers.
- Binnen het project Mediawijsheid gaf het SIOB onderzoeksbureau Next Value opdracht om een monitoringsinstrument te ontwikkelen.
- Op het gebied van laaggeletterdheid heeft professor Kasperkovitz gewerkt aan een toolkit voor bibliotheken ter ondersteuning van een structurele aanpak van laaggeletterdheid door bibliotheken), met als belangrijk onderdeel een monitor waarin zichtbaar wordt gemaakt wat bibliotheken op het gebied van laaggeletterdheid al doen en wat hiermee bereikt wordt.

Naast de onderzoeksopdrachten die het externe onderzoeksbureaus uitzette, (co)financierde en begeleidde het SIOB in 2012 wetenschappelijk onderzoek aan verschillende universiteiten:

- Onderzoek aan de Rijksuniversiteit Groningen (RUG) op het terrein van logistiek ten behoeve van collectiebeleid en het IBL-vraagstuk (interbibliothecair leenverkeer). Het SIOB maakt deel uit van het consortium Dinalog dat als opdrachtgever het onderzoek rond distributie en logistiek bij RUG heeft belegd. Tijdens de B2D 2012 heeft RUG de eerste onderzoeksresultaten gepresenteerd. Verschillende bibliotheekorganisaties hebben zich daar gemeld als onderzoeksgebied.
- Onderzoek naar de effecten van de Bibliotheek *op School* door de Universiteit van Leiden (LEI). De eerste resultaten bestonden uit een artikel en een presentatie op de B2D. In 2013 en 2014 zal de universiteit het onderzoek voortzetten.
- Onderzoek, aan de Universiteit van Amsterdam (UvA), naar de effecten van de invoering van de Bibliotheek *op School* in de achterstandswijk Oosterwei in Gouda. Leeropbrengsten worden gemeten over een periode van drie jaar.
- Afronding van een promotieonderzoek aan de Universiteit van Utrecht (UU) naar het digitaal zoekgedrag van jonge kinderen. Het onderzoek biedt een belangrijke inhoudelijke basis voor activiteiten op het gebied van de vormgeving van een digitaal zoekplatform voor jeugd door BNL.

Bibliotheekmonitor De Bibliotheekmonitor (www.bibliotheekmonitor.nl) van het SIOB maakt op gestructureerde wijze gegevens over de bibliotheeksector en zijn stakeholders en de maatschappelijke omgeving toegankelijk en duidt deze. Bronnen als de BIS (statistische- en onderzoeksdatabank van alle openbare bibliotheken in Nederland), CBS (Centraal Bureau van de Statistiek), Eurostat (het statistisch bureau van de EU), SCP (Sociaal Cultureel Planbureau) en onderzoeken van de Stichting Marktonderzoek Boekenvak leveren gegevens voor de monitor.

Bezoeken Bibliotheekmonitor 2010-2012

De website bestaat inmiddels twee jaar en wordt veelvuldig geraadpleegd als bron voor publicaties van en over bibliotheken. In 2012 werden 13.827 bezoeken geteld, goed voor 39.256 bekeken pagina's. Voor 2013 ontwikkelt het SIOB een tool, die op relevante monitorpagina's gegevens presenteert over de stand van zaken op het gebied van bijvoorbeeld het aantal leden, uitleningen en dergelijke. Deze gegevens zullen voor het eerst afkomstig zijn uit het Datawarehouse dat in ontwikkeling is bij BNL.

Kennisbank Naast de Bibliotheekmonitor onderhoudt het SIOB ook de Kennisbank, bedoeld om de publiek beschikbare onderzoekinformatie vanuit één site toegankelijk te maken. Het gaat om rapporten en onderzoekinformatie van het SIOB zelf of van derden in opdracht van het SIOB en om links naar onderzoeken en andere typen informatie afkomstig van derden. Op 1 januari 2013 bevatte de Kennisbank 287 (links naar) rapporten.

Waar de Bibliotheekmonitor informatie interpreteert over bibliotheken, maatschappij en media en artikelen steeds aanpast, beperkt de Kennisbank zich tot het opslaan en weergeven van onderzoekinformatie in de vorm van rapporten of links naar rapporten op andere sites.

Ontwikkelen van prestatie-indicatoren: Meten van de Maatschappelijke Opbrengst (MMO) van openbare bibliotheken

In 2011 startte het SIOB het project MMO om tegemoet te komen aan de wens van de branche om naast de *outputs* ook de *outcomes* – Wat levert het gebruik van bibliotheekdiensten individuen, groepen en de samenleving als geheel op? – van bibliotheken meetbaar te maken. Met het MMO-project kunnen we deze outcomes (structureel) in kaart brengen.

In 2012 zette het SIOB als vervolg op de onderzoekswerkzaamheden in 2011 verschillende activiteiten op. In augustus presenteerde het de bevindingen uit de eerste onderzoekstadi (literatuur- en kwalitatief vooronderzoek) tijdens het IFLA-congres. Ook publiceerde het SIOB de uitkomsten in een paper, waarvan in 2013 een officiële publicatie zal verschijnen. In september vond een grootschalig survey-onderzoek plaats, waarin verifiëring van het conceptueel model dat voortkwam uit het literatuuronderzoek centraal stond. De bevindingen uit de vragenlijsten, die zijn verspreid onder een steekproef van 1.500 Nederlanders (13-87 jaar), zijn in december gebruikt voor een vergelijkende analyse tussen Finland, Noorwegen en Nederland. Naar verwachting wordt het artikel met de uitkomsten begin 2013 gepubliceerd in een wetenschappelijk tijdschrift. In 2013 volgt analyse en publicatie met betrekking tot alleen de Nederlandse situatie.

Naast werkzaamheden, gericht op onderzoek, heeft het SIOB in 2012 ook ingezet op kennisdeling rondom de maatschappelijke opbrengst van openbare bibliotheken. In oktober organiseerde het een tweedaagse besloten expertmeeting met onderzoekers uit het buitenland, waarin uitgebreid is gesproken en gediscussieerd over het 'wat', 'waarom', maar met name het 'hoe' van de meting van de outcome van openbare bibliotheken. Het SIOB combineerde de expertmeeting met een halfdaags colloquium voor de branche (met circa 100 deelnemers), waarin het zowel het Nederlandse onderzoeksproject als de uitkomsten van internationaal onderzoek presenteerde.

In relatie tot dit project verleende het SIOB, als vertegenwoordigende partij voor Nederland, in oktober en november ondersteuning aan de Gates Foundation en Civic Agenda voor het uitzetten van een cross-Europees onderzoek naar de impact van ICT-faciliteiten in openbare bibliotheken. De uitkomsten van dit onderzoek komen begin 2013 beschikbaar.

Bibliotheek tweedaagse: een congres van en voor bibliotheken De BzD was ook in 2012 een groot succes, met 650 deelnemers. Het SIOB trad op als trekker en was de voornaamste financier. De Provincie Zeeland was samen met de Zeeuwse Bibliotheek gastheer in een magnifieke cultuurhistorische locatie in Middelburg, het Abdijcomplex midden in de stad. Met zijn kerk, gangen en prachtige zalen heeft de Abdij zeker bijgedragen aan de goede sfeer.

Onder het motto 'Samen ontwikkelen – de bibliotheek is er klaar voor' was het kleurrijke programma een mooie afspiegeling van wat er op dit moment speelt in het bibliotheekveld. Thema's als de Collectie Nederland, Leesbevordering en de Digitale Infrastructuur kwamen uitgebreid aan de orde. De keynote speakers waren de Amerikaanse trendwatcher en librarian Joe Murphy, wetenschapsjournalist en schrijver Mark Mieras, Ken Roberts (voormalig Chief Librarian bij Hamilton Public Library, Ontario) en Stephanie Duncan (directeur Digitale Media bij uitgeverij Bloomsbury). Buitengewoon inspirerend was de bevlogen lezing van VOB-erevoorzitter prinses Laurentien, die tevens de oprichting van de Leescoalitie markeerde. Kortom, het programma van de BzD in december 2012 was het toonbeeld van het nieuwe elan van de Bibliotheek Nederland.

Bijzondere leerstoel Sinds 2010 draagt het SIOB de bijzondere leerstoel 'Bibliotheekwetenschap, in het bijzonder met betrekking tot openbare bibliotheken' aan de faculteit der Geesteswetenschappen aan de UvA. Frank Huysmans, bekleeder van de leerstoel, was tot 1 februari 2012 voltijds in dienst bij het SIOB. Vanaf die datum heeft het SIOB zijn dienstverband op zijn eigen verzoek teruggebracht tot twee dagen per week, bestaande uit de detachering aan de UvA als bijzonder hoogleraar. Daarnaast is hij werkzaam als zelfstandig onderzoeker en adviseur.

Professor Huysmans voerde in het kader van de leerstoel de volgende activiteiten uit:

Onderwijs

Cursussen rond de onderwerpen 'Bibliotheken en de toekomst' en 'Innovatie van de publieke informatievoorziening'; diverse gastcolleges en mee-lezer in scripties.

Onderzoek

Inhoudelijke deelname/begeleiding van het promotieonderzoek 'Meten maatschappelijke opbrengst openbare bibliotheken' van het SIOB (door M. Oomes). Meewerken aan een landenvergelijkend onderzoek 'Perceived Outcomes of Public Libraries' (met onderzoekers uit Finland en Noorwegen). Daarnaast begeleidde professor Huysmans Ph.D.-projecten in het kader van de projecten Bibliotheek *op School* en BoekStart van SIOB en Stichting Lezen. Bovendien leverde hij een bijdrage aan over 'De geschiedenis van het beleid van openbare bibliotheken' voor het Handboek Cultuurbeleid. Daarnaast maakt hij deel uit van de editorial board van het tijdschrift 'Performance Measurement & Metrics'.

Overige activiteiten

- IFLA standing committee Statistics & Evaluation;
- Deelname aan diverse nationale en internationale congressen, symposia, als spreker en voorzitter van sessies;
- Deelname als expert aan nationale en internationale bijeenkomsten;
- Zitting in Raad van Deelnemers Stichting OAPEN namens Universiteit van Amsterdam.

programma maatschappelijke verankering

Onderzoek

Het fundament van de campagne wordt gevormd door wetenschappelijk onderzoek (Universiteit van Leiden), door KVL geïnitieerd onderzoek (Monitor de Bibliotheek *op School*) en onderzoek door basisbibliotheken zelf. Het maakt de toegevoegde waarde van de bibliotheek op het terrein van taalondersteuning zichtbaar voor de samenwerkingspartners, zoals gemeente, onderwijs en kinderopvang.

In iedere stad en in ieder dorp spelen bibliotheken, met hun kerntaken *lezen, leren en informeren* een cruciale rol. In het licht van maatschappelijke en financiële uitdagingen moeten zij zoeken naar nieuwe partners en samenwerkingsrelaties, zodat zij ook in de toekomst deze rol kunnen blijven spelen.

Het programma Maatschappelijke Verankering streeft naar verdergaande samenwerking op de verschillende bestuurlijke en operationele niveaus met als doel een betere profilering van bibliotheken op de thema's Leesbevordering, Mediawijsheid en Leven Lang Leren, waardoor zij hun maatschappelijke betekenis kunnen versterken.

Leesbevordering Sinds 2008 geeft het SIOB samen met Stichting Lezen vorm aan het leesbevorderingsprogramma Kunst van Lezen (KvL). Op 6 maart 2012 is het 'Actieplan Kunst van Lezen 2012-2015' goedgekeurd door Halbe Zijlstra, toenmalige staatssecretaris van OCW. Dit actieplan sluit aan bij het 'Actieplan Laaggeletterdheid' dat op dezelfde periode betrekking heeft. Vanaf 2012 bestaat het programma Kunst van Lezen uit drie onderdelen:

- Strategische leesbevorderingsnetwerken
- BoekStart voor baby's en in de kinderopvang
- De Bibliotheek *op School* Primair Onderwijs en Voortgezet Onderwijs

Strategische leesbevorderingsnetwerken

Vanaf 2012 wordt de strategische leesbevordering uitgevoerd door een speciaal team voor de duur van 2,5 jaar.

De campagne is gericht op intensieve begeleiding van bibliotheken op het terrein van educatie (BoekStart en de Bibliotheek *op School*) binnen de complexe omgeving van gemeenten, scholen, onderwijsdirecties en kinderopvang. Door de campagne moet educatie een stevige structurele plek krijgen. De afsluiting van de campagne geschiedt in een regionale conferentie (eerste in het voorjaar van 2013) waar kennisoverdracht vanuit de deelnemende bibliotheken centraal staat en zij hun meerwaarde kunnen aantonen. Afgelopen jaar hebben bibliotheken in Zeeland en Zuid-Holland de spits afgebeten.

BoekStart

Sinds het begin van BoekStart in 2009 is veel bereikt. Aan BoekStart voor baby's deden eind 2012 149 van de 163 basisbibliotheken mee (een stijging van 13 ten opzichte van 2011).

Dit betekent een participatiegraad van 90 procent. In samenwerking met de gemeente en CJG worden ouders gestimuleerd om al te gaan voorlezen aan hun baby vanaf de leeftijd van vier maanden.

In 2012 hebben Kunst van Lezen, het SIOB en Stichting Lezen BoekStart in de kinderopvang verder uitgerold, van 22 naar 60 basisbibliotheken (37%). De basisbibliotheken worden inmiddels ondersteund door de meeste PSO's en G4-bibliotheken. Inmiddels worden 300 kinderdagverblijven en peuterspeelzalen gefaciliteerd door de plaatselijke basisbibliotheek (met name op het gebied van deskundigheidsbevordering) om het borgingsproces te versnellen.

De Bibliotheek op School (Primair Onderwijs)

De Bibliotheek op School is, onder landelijke regie van het SIOB en Stichting Lezen, een gezamenlijke strategische aanpak van bibliotheken, primair onderwijs en lokale overheid. Binnen de Bibliotheek op School werken we lokaal aan een structurele aanpak binnen een netwerk op verschillende niveaus (strategisch, beleidsmatig en uitvoerend). De Bibliotheek op School vergroot het plezier in lezen en verbetert daardoor spelenderwijs de taal-, lees- en informatievaardigheden van kinderen.

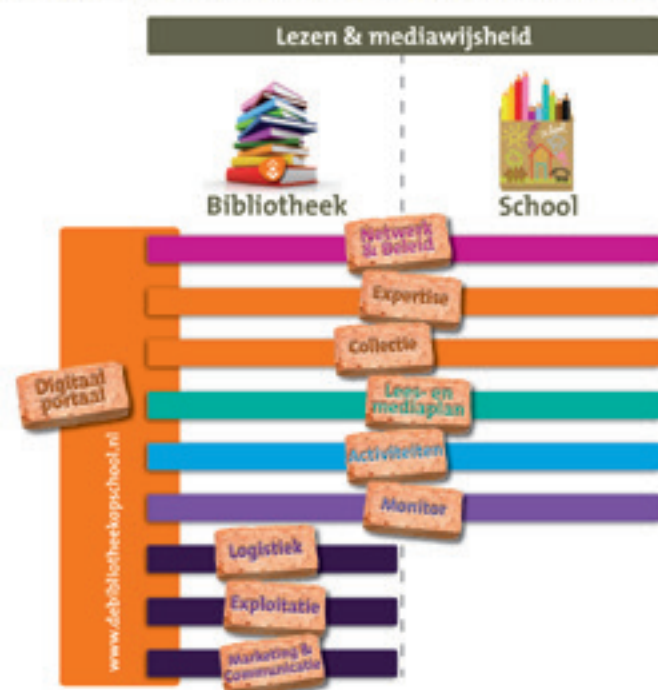
Eind 2012 heeft Monitor de Bibliotheek op School de leesmotivatie en leesgedrag in kaart gebracht voor 30.000 leerlingen, 3.300 leerkrachten en ruim 300 leesconsulenten.

Tien bouwstenen

In 2012 heeft het SIOB de Bibliotheek op School Primair Onderwijs (PO) uitgewerkt binnen tien geformuleerde bouwstenen. Deze bouwstenen bevatten instrumenten, producten, diensten en opleidingen waarmee bibliotheek, school/schoolbestuur en gemeente samen op lokaal niveau invulling kunnen geven aan de gezamenlijke visie op de thema's Mediawijsheid en Lezen. Tevens heeft het SIOB de website www.debibliotheekopschool.nl gelanceerd met ingangen voor bibliotheek, onderwijs en gemeente. Het heeft de resultaten in december gepresenteerd aan het bibliotheekveld en in januari 2013 aan het onderwijsveld. In september 2013, bij de start van het nieuwe schooljaar, gaat de samenwerking daadwerkelijk van start op vele plaatsen in Nederland. De verwachting dat de Bibliotheek op School binnen het werkgebied van de deelnemende bibliotheken eind 2015 rond 50 procent van de leerlingen zal bereiken.

Thema's Lezen & mediawijsheid

Thema's en Bouwstenen van de Bibliotheek op school

Klik & Tik

Klik & Tik is een laagdrempelig online oefenprogramma om digitale basisvaardigheden van mensen te verbeteren. Veel bibliotheken bieden Klik & Tik aan in samenwerking met het UWV. De dienstverlening van het UWV wordt steeds meer digitaal en werkzoekenden zijn nu verplicht een digitale werkmap bij te houden waarin bijvoorbeeld hun CV zit en waarin ze ook hun sollicitaties moeten bijhouden. Indien de medewerkers van het UWV constateren dat deze mensen niet in staat zijn deze map te vullen omdat zij niet over voldoende digitale basisvaardigheden beschikken, dan worden zij doorverwezen naar de lokale bibliotheek om Klik & Tik te volgen. Deze aanpak is in een aantal regio's zeer succesvol.

De Bibliotheek voor Ondernemers

De Bibliotheek voor Ondernemers is een laagdrempelige formule die ondernemers helpt met vragen op het gebied van ICT en mediawijsheid. Het is een combinatie van vraaggerichte hulp, lezingen, workshops en eventueel netwerkborrels. Het initiatief zal in 2013 in 15 bibliotheken van start gaan en in 2013 nog verder uitgerold worden onder de bibliotheken.

In 2012 heeft het SIOB een onderzoek uitgevoerd om de actuele stand van zaken naar de mate waarin en de manier waarop bibliotheken samenwerken met primair onderwijs met name op het gebied van leesbevordering en mediawijsheid.

De Bibliotheek op School (Voortgezet Onderwijs)

De Bibliotheek op School VO is door Kunst van Lezen in het voorjaar van start gegaan met een onderzoek naar de samenwerking tussen bibliotheken en mediatheken binnen het VO. In het najaar is er door Kunst van Lezen een plan van aanpak gepresenteerd en is een projectgroep opgericht. De reeds bestaande activiteiten worden geïntegreerd en Kunst van Lezen heeft ervoor gekozen om te starten binnen vmbo-scholen zonder mediatheek, aangezien verwacht mag worden dat het project daar de grootste toegevoegde waarde kan leveren. Er worden door het projectteam pilotlocaties geselecteerd om te achterhalen hoe het vmbo het beste bediend kan worden. Ook tracht Kunst van Lezen structurele inbedding in het beleid van de gemeente, onderwijs en bibliotheken te realiseren.

Mediawijsheid In 2012 heeft het SIOB met betrekking tot mediawijsheid twee duidelijke lijnen gekozen:

- 1 Voor de doelgroep 4-18 jaar wordt mediawijsheid geïntegreerd met het landelijke project de Bibliotheek op School PO en de Bibliotheek op School VO. Hierdoor wordt de bibliotheek een structurele samenwerkingspartner van het onderwijs op gebied van mediawijsheid (meer specifiek: informatievaardigheden). Ook zoekt het SIOB samenwerking met een project van Mediawijzer.net, dat opname van mediawijsheid in leerlijnen in het PO wil stimuleren.
- 2 De tweede lijn is de lijn voor volwassenen (18+), bestaande uit verschillende subdoelgroepen. Het SIOB streeft ernaar om een geïntegreerd landelijk aanbod te bieden voor verschillende doelgroepen. In 2012 heeft het SIOB activiteiten ontplooid om twee projecten landelijk op te schalen en te professionaliseren, Klik & Tik en De Bibliotheek voor Ondernemers.

Het SIOB heeft een monitoringsinstrument voor Klik & Tik laten ontwikkelen om de leeropbrengsten van de eindgebruiker in kaart te brengen. Ook dient het als evaluatie-instrument voor bibliotheken om hun dienstverlening te optimaliseren.

In de praktijk is gebleken dat de doelgroep van Klik & Tik grotendeels overlapt met de doelgroep laaggeletterden. Het SIOB zal daarom in 2013 een meer geïntegreerd aanbod creëren voor laaggeletterdheid en mediawijsheid door middel van één portal Basisvaardigheden binnen de digitale infrastructuur van BNL.

Strategische allianties op het gebied van digitale basisvaardigheden

Landelijk houden zich verschillende organisaties en ministeries bezig met digitale basisvaardigheden. Om programma's eventueel samen te voegen of te versterken is het SIOB in 2012 nauwer gaan samenwerken met Platform voor Informatievoorziening (ECP), Stichting Lezen en Schrijven en Stichting Expertisecentrum ETV.nl. Bovendien heeft het de contacten binnen de diverse ministeries versterkt.

Het SIOB is één van de vijf kernpartners van Mediawijzer.net, samen met Kennisnet, de NTR, Beeld & Geluid en ECP. Mediawijzer.net heeft tot doel om mediawijsheid bij alle burgers (met nadruk op jongeren) te vergroten. Om mediawijsheid in het primaire onderwijs in te bedden wordt in 2013 binnen de activiteiten voor Mediawijsheid verbinding gezocht met de inspanningen rondom de Bibliotheek op School.

Leven Lang Leren Leven Lang Leren en bibliotheken bieden ondersteuning van openbare bibliotheken aan de Volwasseneneducatie en het non-formele leren van (jong) volwassenen. In 2012 lag de focus op de Aanpak Laaggeletterdheid bij volwassenen. Het SIOB ontving in 2012, in het kader van het Landelijke Actieplan Laaggeletterdheid 2012-2015 'Geletterdheid in Nederland', van OCW een subsidiebedrag van € 250.000 voor de uitvoering van het SIOB-Projectplan Laaggeletterdheid. Het is van belang dat bibliotheken de doorlopende leeslijn voor leeftijdsfasen 0-18 jaar voortzetten voor een breder publiek van alle leeftijden. Het aanbod dient daarom ook op laagopgeleide volwassenen, inburgeraars en anderstalige burgers gericht te zijn (driekwart van de 1,5 miljoen laag-

geletterde burgers is autochtone Nederlander).

De projectdoelstelling van het SIOB Projectplan Laaggeletterdheid 2012 was:

- het versterken van de educatieve functie van de bibliotheken voor laaggeletterde volwassenen;
- het realiseren van een groter bereik onder laaggeletterde volwassenen, door samenwerking met partners op alle bestuurlijke niveaus.

Hiertoe zijn twee deelprojecten gestart:

- Bibliotheek als Open Leeromgeving Basisvaardigheden & Participatie, samen met onder andere vrijwilligers (taalcoaches), docenten van ROC's en particuliere taalaanbieders, met als resultaat dat bibliotheken in alle 30 arbeidsmarktregio's op dit gebied activiteiten hebben ontplooid.
- Bieb in de Sociale werkvoorziening (SW-bedrijf), bijscholingsactiviteiten in het kader van de Participatiewet (voorheen de Wet Werken naar Vermogen), met als resultaat dat in vrijwel alle arbeidsmarktregio's contact gelegd is tussen de bibliotheek en het SW-bedrijf. Deze samenwerking is nieuw en de beide organisaties erkennen de meerwaarde van de samenwerking. De pilots leveren een overdrachtsmodel voor 2013.

Overige resultaten van het programma 2012:

- Monitor/toolkit en website
Het SIOB heeft een monitorinstrument ontwikkeld en ingezet om beleidsinformatie te kunnen leveren voor een structurele aanpak van laaggeletterdheid.
ProBiblio heeft de website www.taalkrachtvoorbibliotheken.nl vernieuwd en in de landelijke infrastructuur en huisstijl opgenomen.
- Licentie digitale oefenproduct en training
De VOB-Inkoopcommissie heeft voor de bibliotheken in 2012 een licentie afgesloten voor Oefenen.nl van Stichting ETV.nl met voortzetting in 2013.
- Strategische samenwerking
Het SIOB werkt samen met de Stichting Lezen & Schrijven en het Steunpunt taal en rekenen Volwasseneneducatie om de bibliotheken aan te sluiten op de overige programma's van OCW, zoals TaalvoorhetLeven en de ontwikkeling van lees- en leer-materiaal. Opdrachtgever van het SIOB is de directie Beroepsonderwijs en Volwassen-educatie van OCW.
- Kennisdelen
Het SIOB neemt deel in het landelijke PSO Platform Leven Lang Leren/Laaggeletterdheid, dat twee keer per jaar bij elkaar komt. Dit netwerk heeft actief bijgedragen aan het opstellen en de uitvoering van het landelijke projectplan. De PSO-vertegenwoordigers hebben een succesvol landelijk congres georganiseerd (150 aanwezigen). Ook hebben Bibliotheek Breda, Graafschap bibliotheken en Flevomeer Bibliotheek het project gepresenteerd op de B2D.

Tot slot neemt het SIOB ook deel aan het landelijke PSO Platform Mediawijsheid, dat 3 à 4 keer per jaar bijeenkomt. Hierin houden de provincies elkaar op de hoogte van wat er speelt binnen hun provincie en vertelt het SIOB over het landelijke beleid. Ook kijken de partijen in hoeverre de provincies daarop aan kunnen sluiten.

programma certificering

Het bezuinigingsvraagstuk vraagt grote inspanning van de directies van openbare bibliotheken. Het handhaven van de kwaliteit van de dienstverlening achten zij onder deze omstandigheden nauwelijks mogelijk, terwijl dat toch hun eerste zorg is. Juist in tijden van sterke bezuinigingen is het van groot belang de kwaliteit van de dienstverlening op peil te houden om verdere afkalving te voorkomen. Daarbij behoren ook uniforme standaarden die de samenwerking binnen de branche vereenvoudigen.

Het programma Certificering biedt voor alle programma's een waardevol instrument. Immers, in de normen voor certificering zijn de gemaakte afspraken over samenwerking binnen de sector vastgelegd. Zo wordt geborgd dat deze afspraken ook daadwerkelijk worden nagekomen.

Informatiearchitectuur In 2012 is een rapport verschenen over de procedures inzake RFID (een chip in bibliotheekboeken ten behoeve van de fysieke organisatie en vindbaarheid) en het bijhouden van de registers met codes. Het SIOB heeft het beheer van de registers overgedragen aan BNL. Daarnaast heeft het een proefproject gestart voor certificering van apparatuur en leveranciers. Dit betreft twee aspecten: leveren de voorstellen een bruikbare werkwijze en voelen de producenten en leveranciers zich uitgenodigd om mee te doen?

In het najaar vond een bijeenkomst van BNL, VOB en het SIOB plaats over het geheel van normen voor de informatiearchitectuur, die men op zijn samenhang heeft bekeken (lezerspauze, leesapparatuur, RFID in het boek, bibliotheekstelsel en onderdelen daarvan). De partijen constateerden dat het noodzakelijk is daaraan aandacht te geven. Het SIOB bereidt een business case voor in samenwerking met BNL en VOB.

Certificering openbare bibliotheken In 2012 doorliepen ruim 50 bibliotheken de procedure en nagenoeg alle werden gecertificeerd door de Stichting Certificering. Met VOB heeft overleg plaatsgevonden over de noodzaak tot aanpassing van de norm. Daarnaast is het de vraag op welke wijze na afloop van de huidige cyclus (vanaf 2014) de financiering moet plaatsvinden. In samenwerking met VOB en VNG heeft Stichting Certificering hiervoor een werkgroep ingesteld die wordt ondersteund door een externe deskundige. In de ledenvergadering van VOB van december 2012 is een procedurevoorstel gedaan namens het bestuur van de VOB. Tijdens de B2D is een parallelsessie aan de herziening van

de norm gewijd, waarin de contouren van de nieuwe norm zijn toegelicht.

Daarover is namens de Stichting Certificering ook een eerste publicatie verschenen op www.bibliotheekcertificaat.nl. Een en ander mondt uit in een voorstel voor normering dat in de ledenvergadering van de VOB in juni 2013 kan worden vastgesteld en waaraan de VNG rond diezelfde tijd zijn goedkeuring kan geven. De voorstellen ontwikkelen zich naar een bredere beoordeling van de bibliotheek: een set harde normen, aangevuld met een peergesprek, waarin de bibliotheek handvatten voor verbetering krijgt aangereikt waarmee men op gezag van de peer ook daadwerkelijk iets gaat doen. Bij de verandering van de norm en de procedure hoort ook een andere financieringswijze, die de VOB langs dezelfde weg moet vaststellen.

Basispakket Provinciale Service Organisaties In 2012 kon het SIOB op dit onderdeel nog geen voortgang boeken omdat dit nauw samenhangt met de rol die de PSO's in de wetgeving wordt toebedacht. OCW heeft in dit proces het voortouw.

programma **aangepast lezen**

Mede door de vergrijzing komen er meer leesgehandicapten, die het SIOB zo goed mogelijk moet zien te bereiken. Bovendien wordt steeds duidelijker dat ook de groep jonge/beginnende lezers met leesproblemen heel groot is. Met het programma Aangepast Lezen wil het SIOB de participatie van leesgehandicapten in de samenleving vergroten en de producten voor leesgehandicapten onder bereik van deze brede doelgroep brengen.

Het programma Aangepast Lezen lijkt op het eerste gezicht misschien tamelijk op zichzelf te staan. Er zijn echter heel veel raakvlakken met het openbaar bibliotheekwerk en dus ook met de diverse programma's van het SIOB. De meest duidelijke verbinding is er met het programma Digitale Innovatie, vanwege de snelle technologische ontwikkelingen op dit gebied, en met Kunst van lezen.

Het bibliotheekwerk voor leesgehandicapten is ingepast in het werk van de openbare bibliotheken. Belangrijke projecten zijn het zorgen voor een goed toegankelijke collectie voor leesgehandicapten, het bijdragen aan promotie van deze collectie en het stimuleren van innovaties, zoals het streamen van gesproken boeken. Daarbij bekijkt Stichting Dedicon in opdracht van het SIOB of innovaties op andere terreinen, zoals e-books en digitale luisterboeken, met aanpassingen ook geschikt gemaakt kunnen worden voor leesgehandicapten.

Doelgroep Aangepast lezen richt zich op een ieder bij wie het gewone lezen niet (meer) gaat. In het onderzoek 'Een bredere blik op lezen' (2011) wordt de diversiteit van de doelgroep in kaart gebracht. Naast mensen met een visuele beperking kunnen ook dyslectici, mensen met een cognitieve beperking, met een motorische beperking en zelfs mensen met een taalvaardigheidsprobleem of taalachterstand profijt hebben van de dienstverlening. Doelstelling van het onderzoek is een schatting te maken van de omvang van de totale doelgroep. Een complicerende factor is dat de schattingen over de grootte van elke groep uiteenlopen. De resultaten van het onderzoek geven een ruwe indicatie van de ondergrens en de bovengrens van de groepen mensen voor wie de voorziening van nut zou kunnen zijn.

De verwachting is dat de doelgroep door de stijging van de gemiddelde leeftijd nog aanzienlijk zal toenemen. Doelstelling van het SIOB is dat deze groeiende doelgroep binnen

hetzelfde budget bediend wordt. Om dat te realiseren is innovatie van productie- en distributiemethoden noodzakelijk.

Collectiebeleid Stichting Aangepast Lezen voert op diverse manieren innovaties uit binnen het collectiebeleid, met als resultaat een grotere keuze voor de gebruiker. Braille op verzoek, waarbij de klant grotere invloed kan uitoefenen op de keuze van titels, is enthousiast ontvangen.

In 2012 zetten Dedicon en CBB in opdracht van het SIOB binnen hetzelfde budget meer titels om in een toegankelijke leesvorm dan in voorgaande jaren. De collectie werd uitgebreid met ruim 800 brailletitels en ruim 1700 gesproken boeken. Het aantal uitleningen nam toe tot bijna 1,1 miljoen, waarbij zich een verschuiving aftekent van daisy-cd naar streaming.

In 2012 hebben het SIOB en Stichting Aangepast Lezen geconstateerd dat de jeugdcollectie te mager is. Aangepast Lezen heeft een Meerjarenplan gemaakt waarin uitbreiding en actualisering van de jeugdcollectie is opgenomen en aansluiting wordt gezocht met enkele relevante partijen, waaronder Stichting Lezen.

Het aantal abonnementen op kranten en tijdschriften neemt af. Onderzoek naar mogelijke aanpassingen binnen dit segment loopt. Dit kan leiden tot een aanpassing van de huidige collectienota.

Lezersraad In 2012 wierf het SIOB leden voor de Lezersraad, die in het vierde kwartaal werd geïnstalleerd. De Raad heeft haar werkzaamheden voortvarend opgepakt.

In het kader van de lezersinbreng heeft het SIOB met diverse partijen in het veld afgesproken dat er minstens twee keer per jaar ook een breed Informeel Overleg plaatsvindt, met wisselende deelnemers naar gelang het onderwerp. In mei was het eerste van deze overleggen. Er vond een brainstorm plaats over de projecten en innovatie in 2013. Deze zijn in overleg met alle betrokken partijen vastgesteld. Stichting Lezen en Dedicon bereiden de uitvoering voor. Het tweede informeel overleg vond plaats begin november, met als onderwerp dyslexie en wat aangepast lezen daarvoor (nog meer) kan betekenen. Dat leidt in 2013 tot verdergaande samenwerking met leesbevorderingsorganisaties en Bibliotheek op School.

Vergroten Bereik Veel van de inspanningen zijn gericht op groter bereik. In 2012 heeft het SIOB het meerjarenactieplan Vergroten Bereik opgesteld om de kloof tussen gewoon lezen en aangepast lezen te verkleinen. Daarbij zoekt het, behalve met de openbare bibliotheken, samenwerking met alle omringende relevante partijen, zoals opticiens en zorginstellingen. In Apeldoorn vond een pilot plaats, die beperkt succes had. Dit leidt tot een andere aanpak in de voortzetting van het project.

Het project Vergroten Bereik richt zich vooral op ouderen die de overstap naar aangepast lezen moeten maken. Daarnaast is er veel aandacht nodig voor de jeugd. Daarom heeft het SIOB een jeugdplan opgesteld, waarin de collectie van Aangepast Lezen (SAL) voor jeugd en jongeren drastisch wordt aangevuld. Het SIOB heeft acties ingezet om het product aangepast lezen onder de aandacht van schoolgaande jeugd te brengen. Daarvoor heeft het twee games ontwikkeld die op de NOT in januari 2013 zijn gepresenteerd.

Over de afgelopen jaren maakten ruim 500 bibliotheekvestigingen gebruik van de mogelijkheid om met een bijdrage van het SIOB een aanbod voor Aangepast Lezen te realiseren. Een evaluatieonderzoek dat het SIOB in 2012 heeft uitgevoerd maakt duidelijk dat bibliotheken vinden dat de regeling heeft geholpen om Aangepast Lezen binnen de bibliotheek grotere bekendheid te geven, waardoor zij de klant beter kunnen bedienen. ProBiblio, dat het evaluatieonderzoek heeft uitgevoerd, heeft ook voorstellen gedaan over de voortzetting van de regeling.

Dedicon dient de productiemethoden van aangepaste lectuur voortdurend aan te passen aan de veranderingen in de omgeving. De voortschrijdingen van de (digitale) techniek maken het mogelijk om ook de distributiemethoden uit te breiden, waardoor bibliotheken de doelgroep beter en gemakkelijker kunnen bereiken.

Kwaliteit

In 2012 zijn heeft een werkgroep in opdracht van het SIOB conceptnormen vastgesteld voor de keten Aangepast Lezen. Een pilot heeft uitgewezen dat ook voor het segment Aangepast Lezen kwaliteitsbewustzijn en ondernemerschap van belang zijn en dat deze normen daarin een rol kunnen spelen. Voor het lidmaatschap van de VOB is het noodzakelijk dat de instellingen gecertificeerd zijn. De Stichting Certificering kan deze actie nu inzetten.

Aanvragen gesproken boek

De pilot Aanvragen gesproken boek ging rond de zomer 2012 van start. In drie pilotbibliotheken kunnen leden die de verklaring leeshandicap afgeven gebruik maken van de collectie van Aangepast Lezen. Daarvan is met groot enthousiasme gebruik gemaakt. Alle openbare bibliotheken - niet alleen de deelnemende - zien uit naar implementatie voor de gehele sector.

Digitale innovatie

Binnen de opdrachttaak Digitale Innovatie zijn ook projecten bekostigd die grote raakvlakken hebben met Aangepast Lezen. Het gaat om de ontwikkeling van een goede Nederlandse synthetische stem, die onder andere ingezet kan worden voor het omzetten van e-books in gesproken vorm. Er is een app met een game ontwikkeld, Yoleo. De app heeft als doel om, in combinatie met hybride jeugdboeken, het lezen op de basisschool te stimuleren. Het hybride lezen wordt voortgezet in het project Lezen voor de lijst. Het SIOB heeft het bedrijf Ijsfontein opdracht gegeven om een serious game voor dyslectische kinderen te ontwikkelen, met als doel ze bekend te maken met het aanbod van gesproken boeken (het Aangepast Lezen). De gesproken boeken ondersteunen hen bij het (makkelijker) lezen. De game is gratis door scholen, ouders en kinderen te spelen. Het SIOB heeft de beoogde resultaten in samenhang gepresenteerd op de B2D. De producten zullen in het eerste kwartaal van 2013 beschikbaar zijn.

The background is a solid blue color. Overlaid on this are numerous thin, white, curved lines that sweep across the page, creating a sense of motion and flow. These lines are most concentrated around the text, framing it and extending towards the corners of the image.

jaar

cijfers

inleiding jaarrekening waarderingsgrondslagen

Algemene grondslagen voor de jaarrekening De jaarrekening is opgesteld op basis van in Nederland algemeen aanvaarde grondslagen voor organisaties-zonder-winststreven, zoals vastgelegd in de *Richtlijnen voor de jaarverslaggeving voor organisaties-zonder-winststreven en de vereisten vanuit het Handboek Verantwoording Cultuursubsidies Instellingen 2009-2012*.

Vestigingsplaats

Bijgevoegd treft u de jaarrekening aan van de Stichting Sectorinstituut Openbare Bibliotheken, gevestigd in de gemeente 's-Gravenhage.

Rapporteringsvaluta

Alle vermelde bedragen zijn in euro's.

Beschrijving activiteiten

Het SIOB heeft volgens de oprichtingsakte tot doel: *Vanuit de kernfuncties lezen, leren en informeren het stelsel van openbare bibliotheken te bewaken en bevorderen en investeert alleen zeer gericht in zaken die op landelijk niveau van belang zijn. De Stichting beoogt hiermee de versterking van het maatschappelijk belang, de positie en het functioneren van (digitale) openbare bibliotheken.*

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva en resultaatbepaling

Algemeen

De waardering van activa en passiva en de bepaling van het resultaat vinden plaats op basis van historische kosten, tenzij in de onderstaande toelichting anders is vermeld. Baten en lasten worden toegerekend aan de periode waarop zij betrekking hebben. Winsten worden slechts genomen voor zover zij op balansdatum zijn gerealiseerd. Verliezen die hun oorsprong vinden voor het einde van het verslagjaar worden in acht genomen, indien zij voor het opmaken van de jaarrekening bekend zijn geworden.

Grondslagen voor de waardering van activa en passiva

Materiële vaste activa

De materiële vaste activa zijn gewaardeerd op historische kostprijs, verminderd met cumulatieve afschrijvingen gebaseerd op de verwachte levensduur. De aanwezige activa worden afgeschreven tot een restwaarde nihil. De afschrijvingstermijnen voor de te onderscheiden activa zijn:

Omschrijving	Afschrijvingspercentage
Inrichting	10%
Meubilair	10%
Automatiseringsapparatuur en software	33,3%

De minister heeft aangegeven dat het SIOB als zelfstandige stichting in ieder geval tot en met 2014 subsidie ontvangt voor haar activiteiten. Dit heeft ertoe geleid dat alle gedane investeringen gelijk worden afgeschreven over de resterende subsidieperiode van het SIOB. Er is derhalve een inhaalafschrijving gedaan. Inrichting en meubilair worden in gelijke delen afgeschreven over 2012, 2013 en 2014.

Vorraden

De voorraden zijn gewaardeerd tegen inkoopprijs onder aftrek van een eventuele voorziening voor incurantheid.

Vorderingen

Vorderingen worden bij eerste verwerking opgenomen tegen de reële waarde en vervolgens gewaardeerd tegen de geamortiseerde kostprijs, die gelijk is aan de nominale waarde, onder aftrek van de noodzakelijk geachte voorzieningen voor het risico van oninbaarheid. Deze voorzieningen worden bepaald op basis van individuele beoordeling van de vorderingen.

Liquide middelen

De liquide middelen zijn gewaardeerd op nominale waarde.

Algemene reserve

De algemene reserve bestaat uit de in het verleden behaalde eigen inkomsten. Dotatie aan de algemene reserve vindt plaats naar rato van de eigen inkomsten ten opzichte van de totale inkomsten.

Bestemmingsfondsen

Een eventuele onderbesteding van de ontvangen subsidies wordt in het desbetreffende boekjaar gedoteerd aan het bestemmingsfonds. Het resultaat wordt met de resultaatbestemming toegevoegd aan het bestemmingsfonds van OCW, de algemene reserve of een bestemmingsreserve. Over de bestemming van de aan het einde van de betreffende subsidieperiode resterende middelen in het bestemmingsfonds van OCW, zal OCW bij de vaststelling van de subsidie van de betreffende subsidieperiode een beslissing nemen. De Regeling frictie- en transitiekosten culturele basisinfrastructuur 2009-2012 is gewijzigd. Afrekening van de frictiekosten zal plaatsvinden in 2013. De reservering die het SIOB hiervoor bij de jaarrekening 2011 heeft gemaakt wordt toegevoegd aan het bestemmingsfonds OCW.

Bestemmingsreserves

Een door het bestuur aangebrachte beperking in de reserves wordt aangeduid als bestemmingsreserve.

Kortlopende schulden

De kortlopende schulden worden bij eerste verwerking gewaardeerd tegen de reële waarde en vervolgens tegen de geamortiseerde kostprijs die gelijk is aan de nominale waarde.

Mandaatregeling digitale innovatie

OCW heeft voor 2012 de directeur van het SIOB gemandateerd om de opdrachttaak Digitale Innovatie uit te voeren. De verwachting is dat de directeur van het SIOB dit mandaat ook in de komende jaren zal krijgen. Het gevolg hiervan is dat het SIOB namens OCW subsidie zal verlenen aan BNL en eventueel ook aan andere instellingen. Dit betekent voor het SIOB een nieuwe manier van werken, waarbij ze voor wat betreft het uitvoeren van de subsidietaak is onderworpen aan onder meer de Algemene wet bestuursrecht (hierna: Awb). Het SIOB heeft inmiddels een eerste maal subsidie verleend aan BNL. Hiermee geeft het SIOB op dit moment al volop invulling aan haar subsidietaak, zij het nog niet optimaal. 2012 en 2013 zijn immers overgangsjaren, waarin het subsidieproces verder ingeregeld moet worden en een optimale planning van subsidieverlening bewerkstelligd moet worden. Het is de bedoeling dat uiteindelijk een optimale 'jaaragenda' wordt vastgesteld, waarin de aanvraag- en besluitprocessen en het beleidsproces en eventuele bezwaar- en beroepsprocessen zo zijn ingericht dat alles logisch op elkaar volgt en zowel het SIOB als de subsidieaanvragers tijdig over de benodigde middelen beschikken.

De van het SIOB aan BNL beschikte bedragen worden op een tussenrekening verantwoord evenals de vanuit OCW ontvangen middelen hiervoor. De uitvoeringskosten die het SIOB maakt voor deze taak zijn opgenomen in de exploitatierekening. De verantwoording van de opdrachttaak digitale innovatie moet plaatsvinden voor 1 juli 2013 en zal buiten deze jaarrekening om plaatsvinden.

Overige balansposten

De overige balansposten zijn gewaardeerd tegen nominale waarde, tenzij hierna anders vermeld.

Grondslagen resultatenbepaling

Baten

De baten betreffen directe exploitatieopbrengsten en de ontvangen subsidies van OCW.

Beheerslasten personeel en materieel

De beheerslasten personeel worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Tot de beheerslasten worden gerekend alle personele en materiële lasten die samenhangen met het beheer van de organisatie (overheadlasten).

Afschrijvingen

Afschrijvingen (opgenomen onder de beheerslasten materieel) worden berekend op basis van de verkrijgingsprijs. Afschrijvingen vinden plaats volgens de lineaire methode op basis van de geschatte levensduur.

Activiteitenlasten personeel en materieel

De activiteitenlasten personeel worden bepaald op historische basis en toegerekend aan het verslagjaar waarop zij betrekking hebben. Tot de activiteitenlasten behoren de lasten die direct samenhangen met de activiteiten van de organisatie.

Pensioenlasten

De vennootschap is aangesloten bij het bedrijfstakpensioenfonds voor openbare bibliotheken. De door het fonds verzorgde pensioenregeling is een toegezegd-pensioenregeling op basis van een middelloonregeling. Deze toegezegd-pensioenregeling is verwerkt als zou sprake zijn van een toegezegde-bijdrageregeling. Dit is gebeurd omdat de stichting in geval van een tekort geen verplichting heeft tot het voldoen van aanvullende bijdragen anders dan door hogere toekomstige premies. Het pensioenfonds heeft per balansdatum een dekkingsgraad van 112 procent (was 107 procent per 31-12-2011). Op grond hiervan worden de komende jaren, naast de reguliere premies, geen additionele premies verwacht.

balans per 31 december 2012

De balans is opgemaakt na resultaatsbestemming.

Activa	Huidig boekjaar	Vorig boekjaar
I Immateriële vaste activa	0	0
II Materiële vaste activa	68.538	46.232
III Financiële vaste activa	0	0
Totale vaste activa	68.538	46.232
I Voorraden	2.305	1.941
II Vorderingen	192.969	260.496
III Effecten	0	0
IV Liquide middelen	7.134.676	7.578.033
Totale vlottende activa	7.329.950	7.840.470
Totale activa	7.398.488	7.886.702
Passiva	Huidig boekjaar	Vorig boekjaar
I Algemene reserve	114.481	68.845
II Bestemmingsreserves	0	0
III Bestemmingsfonds OCW	5.297.862	4.440.796
IV Overige bestemmingsfondsen	0	0
Totale eigen vermogen	5.412.343	4.509.641
Totale voorzieningen	0	0
Totale langlopende schulden	0	0
I Kortlopende schulden	1.986.145	3.377.061
Totale kortlopende schulden	1.986.145	3.377.061
Totale passiva	7.398.488	7.886.702

functionele exploitatie rekening 2012

Baten	Totaal	Inter- nationale promotie	Educatie, Informatie, Reflectie	Erfgoed- taken	Documen- tatie, Archivering	Afstemming, Coördinatie	Leesgehan- dicapten
Directe opbrengsten							
Publieksinkomsten							
Sponsorinkomsten							
Overige inkomsten	994.032	238.524	49.135			660.910	
Indirecte opbrengsten							
Totale opbrengsten	994.032	238.524	49.135			660.910	
Subsidie OCW	18.669.233					7.597.773	11.071.460
Subsidie provincies							
Subsidie gemeenten							
Overige subsidies/bijdragen							
Subsidies publieke middelen							
Bijdragen private middelen							
Bijdragen van VSB-fonds							
Totale subsidies/bijdragen	18.669.233					7.597.773	11.071.460
Totale baten	19.663.265	238.524	49.135			8.258.683	11.071.460
Lasten	Totaal	Inter- nationale promotie	Educatie, Informatie, Reflectie	Erfgoed- taken	Documen- tatie, Archivering	Afstemming, Coördinatie	Leesgehan- dicapten
Beheerslasten personeel	267.521	66.880	66.880			66.680	66.680
Beheerslasten materieel	713.032	178.258	178.258			178.258	178.258
Totale beheerslasten	980.553	245.138	245.138			245.138	245.138
Activiteitenlasten personeel	1.849.714	120.000	576.694			864.673	288.347
Activiteitenlasten materieel	16.170.163	528.887	628.763			3.941.053	11.071.460
Totale activiteitenlasten	18.019.887	648.887	1.205.457			4.805.726	11.071.460
Totale lasten	19.000.430	894.025	1.405.595			5.050.864	11.604.945
Saldo uit gewone bedrijfsvoering	662.835						
Saldo rentebaten/-lasten	239.864						
Saldo bijzondere baten/lasten	0						
Exploitatieresultaat	902.669						

toelichting bij de balans

Toelichting materiële vaste activa

Pc's en toebehoren	Waarde
Boekwaarde 1 januari 2012	46.232
Investerings 2012	+ / + 7.636
Desinvesteringen 2012	0
Desinvesteringen afschrijvingen 2012	0
Afschrijving 2012	- / - 25.796
Boekwaarde 31 december 2012	28.072

In 2011 is de gehele ICT van het SIOB vervangen. Er wordt gebruik gemaakt van een zogenaamde private-cloudoplossing. De oude servers zijn verwijderd en de computers op kantoor staan nu door middel van een snelle dataverbinding in contact met een server in een datacentrum in Nederland. In 2012 zijn investeringen gedaan in verband met een verhuizing naar de 3e etage voor een stroom back-up, extra routers, databekabeling en een pc om een betere monitoring van de aansluitingen mogelijk te kunnen maken. Ook is er geïnvesteerd in een grootlettertoetsenbord en aangepaste muis voor medewerkers.

De boekwaarde per 31 december 2012 bestaat uit:

• Pc's en toebehoren	€ 57.540
• Centrale computerapparatuur	€ 19.849
• Afschrijving pc's en toebehoren	€ 36.929 -/-
• Afschrijving centrale computerapparatuur	€ 12.388 -/-
Boekwaarde per 31 december 2012	€ 28.072

Meubilair	Waarde
Boekwaarde 1 januari 2012	0
Investeringen 2012	+ / + 60.699
Desinvesteringen 2012	0
Desinvesteringen afschrijvingen 2012	0
Afschrijving 2012	- / - 20.233
Boekwaarde 31 december 2012	40.466

In 2012 is het SIOB verhuisd naar een andere etage binnen het gebouw. De oude bureaus en kasten waren afgeschreven en zijn in gebruik genomen door BNL, die na het vertrek van het SIOB het vrijkomende gedeelte van de eerste etage heeft gehuurd. Met het oog op verdere flexibilisering van het gebruik van ruimtes is gekozen voor in hoogte verstelbare bureaus. Ook zijn er nieuwe kasten geleverd en is een flexruimte ingericht, waar het mogelijk is om voor een kortere tijd te werken. Vergadermeubilair is zo veel mogelijk behouden waardoor de totale investering in meubilair is uitgekomen op € 60.699. In verband met de resterende subsidieperiode wordt het meubilair in drie jaar afgeschreven in plaats van de gebruikelijke tien jaar.

Toelichting vorderingen

Omschrijving	31 december 2012	31 december 2011
Debiteuren	165.682	152.531
Overlopende activa:		
Nog te ontvangen en vooruitbetaalde posten	18.048	72.019
Pensioenvorderingen	0	35.945
Overige	9.239	
Totaal	192.969	260.496

Debiteuren

Het gaat hier om facturen die eind december zijn verstuurd naar partijen ten behoeve van de B2D. Voor een deel betreft dit de doorbelasting van kosten aan de medeorganiserende partijen (BNL en VOB) en het overige betreft partijen die stands hebben gehuurd op de B2D. Ook de doorbelasting van de projectleider voor Kunst van Lezen is in dit bedrag inbegrepen alsmede een vordering op Saxion Hogescholen.

Overlopende activa

Aan nog te ontvangen bedragen per 31 december 2012 staan geboekt: een verwachte claim in verband met een lopende ontslagprocedure. En de vooruitbetaalde posten voor onder andere de huur, de leasekosten voor de printapparatuur, licentiekosten van software voor 2013 en abonnementen.

Toelichting liquide middelen

Omschrijving	31 december 2012	31 december 2011
Liquide middelen	7.134.676	7.578.033

Het SIOB beschikt in 2012 over de volgende rekeningen:

- Op Maat Rekening
- Zakelijk Maand Sparen
- Bestuur Spaarrekening
- Bestuur Plus Rekening
- Zakelijk Kwartaal Sparen

Alle rekeningen lopen bij de Deutsche Bank. De tegoeden zijn onmiddellijk opvraagbaar.

Toelichting eigen vermogen

Eigen vermogen	31 december 2012	31 december 2011
Algemene reserve	114.481	68.845
Bestemmingsfonds OCW aangepast lezen	561.209	561.209
Bestemmingsfonds OCW algemeen	4.736.653	2.988.308
Bestemmingsfonds OCW frictiekosten	0	891.279
Totaal	5.412.343	4.509.641

Het saldo per 31 december 2012 bestaat uit de algemene reserve, het bestemmingsfonds van OCW en middelen subsidie aangepast lezen 2009 en 2010. Het SIOB heeft in 2011 een aanvraag ingediend voor frictiekosten en hier een reservering voor gemaakt (bestemmingsreserve frictiekosten). In 2012 is bekend geworden dat de frictiekostenregeling is aangepast en niet hoeft te worden betaald uit de bestemmingsreserve frictiekosten. Hierdoor kan de gemaakte reserve worden toegevoegd aan het bestemmingsfonds OCW. De algemene reserve neemt licht toe. De berekening hiervoor is overige inkomsten/ totale inkomsten * exploitatieresultaat.

Verloopoverzicht per reserve/fonds

Algemene reserve	Waarde
Stand 1 januari 2012	68.845
Toevoeging resultaat 2012	45.636
Stand 31 december 2012	114.481

De toevoeging aan het resultaat is als volgt berekend: Overige inkomsten (€ 994.032) / Totale inkomsten (€ 19.663.265) * Exploitatieresultaat (€ 902.700) = € 45.636.

Bestemmingsfonds OCW aangepast lezen	Waarde
Stand 1 januari 2012	561.209
Toevoeging resultaat 2012	0
Stand 31 december 2012	561.209

Het betreft hier het bestemmingsfonds waarop een overschot van de subsidie voor Aangepast Lezen is geboekt.

Bestemmingsfonds OCW algemeen	Waarde
Stand 1 januari 2012	2.988.308
Toevoeging van bestemmingsfonds OCW frictiekosten	891.279
Toevoeging resultaat 2012	857.064
Stand 31 december 2012	4.736.653

Het saldo van het bestemmingsfonds algemeen van OCW per 31 december 2012 is tot stand gekomen door een toevoeging vanuit de bestemmingsreserve frictiekosten en toevoeging van het resultaat 2012 (na aftrek voor toegestane dotatie in de algemene reserve).

Bestemmingsfonds OCW frictiekosten	Waarde
Stand 1 januari 2012	891.279
Onttrekking ten behoeve van bestemmingsfonds OCW algemeen	891.279
Stand 31 december 2012	0

Op 27 januari 2012 heeft staatssecretaris van OCW het SIOB een aankondiging en besluit Vergoeding kosten toegezonden. Hierin wordt besloten dat middelen die in een bestemmingsfonds van OCW zijn gevormd aangewend mogen worden ter bestrijding van frictiekosten. Als gevolg hiervan is in de jaarrekening over 2011 een bestemmingsfonds gevormd

voor de verwachte frictiekosten. In 2012 is de regeling aangepast. De te maken frictiekosten worden nu niet vanuit een bestemmingsfonds betaald maar uit de regeling die hiervoor in werking is getreden. De reservering die was gemaakt wordt daarom weer toegevoegd aan het bestemmingsfonds OCW.

Toelichting kortlopende schulden

Omschrijving	31 december 2011	31 december 2010
Crediteuren	450.364	511.034
Vooruitontvangen subsidie	507.649	318.033
Overlopende passiva	887.947	2.387.698
Loonheffing en premies	12.610	65.388
Schulden aan personeel	112.594	94.908
Betalingen onderweg	64.780	
Totaal	1.986.145	3.377.061

Crediteuren

Deze post geeft de geldwaarde weer van het saldo van openstaande facturen op 31 december 2012. Inmiddels zijn, op drie facturen na, alle posten voldaan. Van de openstaande posten is een post nog niet betaald omdat de prestatie nog niet is geleverd. Een andere factuur is discutabel en er is hiervoor een creditfactuur opgevraagd. Als laatste is er nog een kleine creditfactuur die met een betaling verrekend moet worden.

Vooruitontvangen subsidie

Deze post betreft het verschil (€ 318.033) tussen de ontvangen subsidie voor Aangepaste Lezen en de realisatie. Daarbij is ook nog een deel (€ 21.237) looncompensatie ontvangen voor de opdrachttaak Digitale Innovatie, hetgeen aan BNL wordt doorbeschikt.

Verloopoverzicht Mandaatregeling Digitale Innovatie / Taakopdracht bibliotheekinnovatie

	Jaarschijf 2012
Stand 1 januari	0
Ontvangen Rijksbijdrage	17.270.638
Subsidieverlening aan Bibliotheek.nl	17.249.401
Terugontvangen	0
Stand 31 december	21.237*

* Looncompensatie nog na te betalen in 2013

In het jaarverslag is in de toelichting op het Programma Digitale Innovatie opgenomen op welke wijze het SIOB invulling heeft gegeven aan de opdrachttaak bibliotheekinnovatie. Op basis van de opdrachttaak bibliotheekinnovatie heeft het SIOB subsidies verstrekt aan BNL. In het volgende verslagjaar wordt door BNL verantwoording afgelegd over de uitgevoerde activiteiten en besteding van de ontvangen gelden.

Overlopende passiva

De overlopende passiva bestaan uit de volgende posten:

Omschrijving	Bedrag
Aangegane projecten Aangepast lezen	246.586
Aangegane projecten Algemeen	11.920
Aangegane projecten Certificering	71.166
Aangegane projecten Digitale innovatie	90.074
Aangegane projecten Maatschappelijke verankering	102.870
Aangegane projecten Onderzoek	51.101
Aangegane projecten Opleidingen	9.200
Aangegane projecten Overig	192.436
Reservering vakantiegeld en vakantieverlof	112.594
Totaal	887.947

Niet in de balans opgenomen verplichtingen en activa Het SIOB heeft een huurovereenkomst voor de huisvesting aan de Grote Marktstraat 43. In verband met de renovatie van het gebouw is het niet mogelijk om hier vanaf mei 2013 gehuisvest te blijven. Het huurcontract van het SIOB wordt daarom op deze datum beëindigd.

Het SIOB heeft een contract met Veenman voor printers en kopieermachines. De contracten zijn begin 2011 ingegaan, met een looptijd van 72 maanden. De kosten bedragen ca. € 12.000 per jaar. Het SIOB heeft een abonnementsvorm voor het afnemen van haar ICT bij LANCOM. Afhankelijk van het aantal werkplekken dat wordt afgenomen bedragen de kosten ca. € 35.000 per jaar. Het abonnement is in 2011 aangegaan en heeft een looptijd van drie jaar.

Het SIOB heeft een overeenkomst met de UvA over de bijzondere leerstoel Bibliotheekwetenschap. De benoemingstermijn loopt van 01-09-2010 tot en met 01-09-2015. De kosten bedragen ca. € 43.000 per jaar.

toelichting op de functionele exploitatierekening

Overige inkomsten De overige inkomsten bestaan uit doorbelastingen van kosten van de B2D en deelname aan het VNG-congres aan andere partijen (VOB en BNL); inkomsten van de presentatiemarkt op de B2D; de doorbelasting aan Stichting Lezen voor de projectleider Kunst van Lezen; bijdrages voor het project de Bibliotheek *op School*. Hieronder staat een specificatie.

Omschrijving	Bedrag
Bijdrage de Bibliotheek <i>op School</i>	582.365
Doorbelaste kosten helpdesk	13.000
Doorbelaste kosten VNG	33.358
Doorbelasten kosten en opbrengsten B2D	250.629
Overige	463
Terugvordering project opleidingen	48.800
Vacatiegelden	6.335
Inkomsten uit detachering	59.083
Totaal	994.032

Subsidie van het ministerie van Onderwijs, Cultuur en Wetenschap

OCW heeft een driejaarlijkse instellingsubsidie verstrekt. De subsidie voor 2012 is € 6.655.174. Voor Aangepast Lezen is een subsidie toegekend voor de periode 2011-2012. De subsidie voor 2012 komt uit op € 11.239.839. Het verschil tussen de ontvangen subsidie voor Aangepast Lezen en de gemaakte kosten is geboekt als vooruit ontvangen subsidie. Het SIOB heeft in 2012 een mandaat gekregen om de opdrachttaak Digitale Innovatie uit te voeren. De projectsubsidie voorziening leesgehandicapten is verleend op grond van artikel 1, eerste lid, van het Besluit op het specifiek Cultuurbeleid. De instellingsubsidie is verleend op basis van artikel 4 van de Wet op het specifiek Cultuurbeleid.

Beheerslasten en activiteitenlasten personeel De personeelslasten over 2012 bedragen € 2.117.235, waarvan € 267.521 aan beheerslasten en € 1.848.714 aan activiteitenlasten. De beheerslasten zijn gelijk over de programma's (hoofdfuncties) verdeeld. De personeelslasten zijn opgebouwd uit lonen, sociale lasten en pensioenlasten en overige personeelslasten. Deze verdeling is als volgt:

Omschrijving	Realisatie 2012
Lonen	1.060.780
Sociale lasten	147.881
Pensioenlasten	219.548
Overige lasten	689.026
Totaal	2.117.235

Het aantal personeelsleden per 1 januari 2012 was 17,8 fte, op 31 december 2012 bedroeg het aantal personeelsleden 17,6 fte. Het gemiddeld aantal personeelsleden in 2011 komt hierbij uit op 17,7 fte.

Salariskosten en premies

De realisatie van salariskosten is lager dan begroot. Dit houdt verband met de komende bezuiniging op het budget van het SIOB waardoor er in 2012 voor is gekozen om terughoudend te zijn met het aangaan van nieuwe dienstverbanden. Het overschot bedraagt € 284.766.

Pensioenlasten

Het SIOB is aangesloten bij het Pensioenfonds Openbare Bibliotheken. De lasten zijn conform de regeling van dit pensioenfonds.

Externe inhuur en advies

De externe inhuur bestaat uit ondersteuning voor personeelszaken (1 dag per 2 weken) en inhuur van een parttime medewerker Planning & Control. De advieskosten die worden gemaakt zijn voor het goed invoeren van de opdrachttaak (Berenschot), het ondersteunen bij het schrijven van het meerjarenplan (Hukshoorn & Langerak) en advies over de aanpassingen van de organisatie van het SIOB in 2013 (BMC). Daarnaast wordt personeel ingehuurd voor ondersteuning op de programma's (onder andere van Cubiss en Raamweg Consultancy) en worden de kosten van de trainee uit deze post betaald. De kosten voor de Raad van Toezicht zijn conform begroting. Het overschot van € 148.873 op inhuur en advies houdt verband met de lagere kosten voor de invoering van de opdrachttaak. Vanaf 2013 wordt het deel van de personeelskosten dat uitvoering geeft aan de opdrachttaak direct vanuit deze gelden bekostigd. De reiskosten ad € 52.014 zijn in 2012 binnen de begroting (€ 55.000) gebleven.

Overige personeelskosten

Het gaat hier om kosten voor de salarisverwerking, arbo, kerstpakket, wervingskosten (advertenties, begeleiding), afscheid, etc. Het budget van € 165.000 is niet geheel benut in 2012. De onderschrijding bedraagt € 21.909. Dit komt door het uitblijven van wervingskosten voor nieuw personeel, lagere representatiekosten, lagere kosten voor jubileum/afscheid. Door het uitblijven van een besluit op de aanvraag frictiekosten zijn er ook nog geen advieskosten gemaakt die hiermee verband houden (pensioenberekeningen etc.). Verder was er nog een post begroot voor gratificaties Voor zover er gratificaties zijn toegekend zijn deze verwerkt in de salariskosten.

Beheerslasten materieel

Omschrijving	Begroot 2012	Realisatie 2012
Kantoorkosten	127.000	135.410
Huisvestingskosten	300.000	345.422
Afschrijvingen	30.000	46.029
Corporate communicatie	185.000	186.171
Totaal	642.000	713.032

Kantoorkosten

Het gaat hier om kosten voor onderhoud meubilair, licentiekosten software, reparatie en onderhoud van computerapparatuur, verzekeringen en bankkosten, kantoorgoederen, kopieerkosten, telefonie, arbokosten en vakliteratuur. De meeste gemaakte kosten zijn conform de begroting. Er is een aantal verklaarbare negatieve uitschieters, de eerste betreft € 25.000 extra investering in bekabeling als gevolg van de nieuwe huisvesting. Een negatief resultaat is er ook op de post inventaris. Het bleek voordeliger te zijn voor de resterende subsidieperiode om de gehuurde vergaderstoelen om te wisselen voor eigen aangeschaft meubilair. Als laatste zijn de kopieer/printkosten vanwege een hoger gebruik en verhuizing van de printapparatuur € 1.100 meer dan begroot. Op kleine aanschaffen zoals kantoorartikelen en computersupplies is een klein voordeel behaald zodat per saldo het negatieve resultaat op kantoorkosten beperkt is gebleven tot € 8.410.

Huisvestingskosten

De huisvestingskosten omvatten naast de huurlasten ook posten zoals beveiliging en schoonmaak. De extra kosten in verband met de verhuizing (aanpassen kantoorwanden, aanpassingen beveiligingsinstallatie etc.) zorgen voor een tekort. De huur en servicekosten zijn volgens begroting.

Afschrijvingen

In verband met de kortere subsidieperiode van het SIOB is het nodig om een inhaalafschrijving te doen. De afschrijftermijn voor meubilair is verkort naar drie jaar. Met de inhaalafschrijving erbij komen de afschrijvingen in totaal uit op € 46.029. Hieronder staan de afschrijvingen per categorie weergegeven.

Omschrijving	Realisatie 2012
Afschrijving meubilair	20.233
Afschrijving pc's en toebehoren	19.180
Afschrijving centrale computerapparatuur	6.616
Totaal	46.029

De hogere afschrijvingskosten in 2012 worden veroorzaakt door de extra investeringen die zijn gedaan voor de nieuwe huisvesting. Ook voor de ICT zijn investeringen gedaan in onder andere een back-up van de stroomvoorziening voor de computerapparatuur.

De beheerslasten zijn gelijk verdeeld over de programma's (hoofdfuncties).

Corporate communicatie

De kosten voor communicatie bestaan uit de inzet voor het visiedocument, deelname aan VNG-congres en de B2D en voor overige projecten als de Bibliotheek *op School*. Ook is een bijdrage geleverd aan het voorbereiden van de stand op het NOT. Daarnaast worden kosten gemaakt voor het onderhouden van de website en uitgaven als het jaarverslag en het meerjarenbeleidsplan. Een detailoverzicht wordt hieronder weergegeven.

Omschrijving	Realisatie 2012
B2D	17.571
dBos	47.510
Huisstijl / drukwerk / postzegels / telefoongids	12.048
Inhuur corporate communicatie	28.936
Jaarverslag	7.652
Koerier	398
Licentiekosten	812
NOT	20.000
Onderhoud website	3.921
TWIL	17.129
Visie / meerjarenplan / communicatieplan	29.539
VNG fotografie	655
Totaal	186.171

Activiteitenlasten materieel internationale promotie

Project	Omschrijving	Begroot 2012	Realisatie 2012
4120	Samenwerking stelsel	9.780	0
4150	Internationale vertegenwoordiging	24.450	36.110
4230	Bibliotheekcongres	386.000	409.362
4235	Overige congressen	20.000	77.365
4340	Promotie digitale diensten	6.050	6.050
	Totaal	446.280	528.886

De gemaakte kosten bestaan uit de inzet van een *international officer* voor VOB, het SIOB en FOBID. Verdere kosten bestaan uit de vertegenwoordiging van het SIOB bij onder andere de IFLA en EBLIDA. De uitgaven voor de BzD (€ 409.362) worden gecorrigeerd met de ontvangsten aan registratiegelden en standhouders en de bijdragen van VOB en BNL aan dit congres. Dit is ook van toepassing op deelname aan het VNG-congres. Tegenover de uitgaven staan bijdragen van BNL en VOB voor deelname aan dit congres. Voor de promotie digitale diensten is een bijdrage verstrekt aan het NVB-congres.

Activiteitenlasten materieel educatie, informatie en reflectie

Project	Omschrijving	Begroot 2011	Realisatie 2011
4220	Bibliotheekmonitor	172.128	140.189
4240	Hoogleraar	44.010	51.990
4250	Internationale definitie prestatie-indicatoren	68.460	34.245
4260	Programmamonitor	178.974	251.682
4520	Mbo	97.800	41.014
4530	Hbo	97.800	62.161
4540	Universitair	97.800	47.482
	Totaal	756.972	628.763

Binnen het programma Onderzoek en Kennisdeling worden de congressen georganiseerd en de onderzoeken (in opdracht) uitgevoerd. Concrete projecten/onderzoeken in 2012 zijn: Kennis- en innovatieplatform, de Kennisbank, Meten Maatschappelijke Opbrengst, Bezuinigingsonderzoek, Dialog en Meten Effecten Nieuwbouw. Ook de leerstoel voor de bijzonder hoogleraar wordt vanuit dit onderdeel betaald. Een aantal onderdelen van dit programma valt voordeliger uit. Zo worden er minder kosten gemaakt voor de Bibliotheekmonitor (minder onderhoud nodig aan de site). De kosten voor het programma Opleidingen bestaan in 2012 uit de uitgaven voor een uitgevoerde verkenning naar de wijze waarop andere organisaties hun opleidingstrajecten vormgeven. Ook is een evaluatie-instrument ontwikkeld. Er worden kosten gemaakt voor de actualisering van de Beroeps Opleidingen Leerweg en het ontwikkelen van modules op hbo-niveau. Tevens zijn er kosten gemaakt voor het vormgeven van een leiderschapsprogramma dat onder de noemer Bibliotheek-ondernemerschap is gelanceerd op de BzD. Binnen het project Bibliotheekmonitor zijn de kosten verantwoord voor de bibliotheekmonitor zelf, het Kennis- en innovatieplatform (biebtobieb), de Kennisbank en de Innovatieagenda.

Activiteitenlasten materieel afstemming en coördinatie

Project	Omschrijving	Begroot 2012	Realisatie 2012
4130	Stimuleren innovatie-netwerken	29.340	964
4140	Inbedding beleid	60.000	29.748
4320	Monitoring bibliotheek.nl	106.724	108.529
4330	Digitale infrastructuur	2.164.866	2.055.182
4335	Nationale Bibliotheek Catalogus	59.780	50.000
4430	Mediawijsheid	33.252	127.179
4440	LevenLangLeren	285.208	291.947
4450	Onderwijsdiensten	347.190	850.186
4620	Certificering bibliotheken	335.000	384.938
4640	Keurmerk informatie-architectuur	70.416	42.379
4650	Wetgeving	38.680	0
	Totaal	3.530.456	3.941.052

Innovatienetwerken

Kosten voor innovatienetwerken zijn ondergebracht bij het project Bibliotheekmonitor.

Monitoring Bibliotheek.nl

De gemaakte kosten bij de monitoring BNL bestaan uit de kosten voor een onderzoek van PBLQ en uit het verder invoeren van de projectsystematiek volgens welke het SIOB en BNL werken.

Digitale infrastructuur

Het SIOB heeft een financiële bijdrage geleverd aan BNL voor de volgende projecten van BNL:

Projectnummer	Omschrijving
43301101	NBC+ project
43301201	Muziekdingen
43301202	ABC
43301203	Lezen in hybride vorm
43301204	Synthetische stemmen
43301205	Lezergame
43301206	eBooks
43301207	literatuurplein
43301208	Ageranking Classifier
43301209	Diverse aanvullende projecten BNL

Nationale Bibliotheek Catalogus

De kosten voor de NBC zijn inbegrepen in de digitale infrastructuur. In 2012 is vanuit deze post een bijdrage betaald aan een project dat beoogt de Nationale Muziek Catalogus aan te sluiten op de NBC.

Mediawijsheid

Het SIOB heeft een monitoringsinstrument voor Klik & Tik laten ontwikkelen om de leeropbrengsten van de eindgebruiker in kaart te brengen en dat dient als evaluatie-instrument voor bibliotheken om hun dienstverlening te optimaliseren.

Ook zijn er kosten gemaakt voor De Bibliotheek voor *Ondernemers*, een laagdrempelige formule waarbij ondernemers geholpen worden met vragen op het gebied van ICT en mediawijsheid. Het is een combinatie van vraaggerichte hulp, lezingen, workshops en eventueel netwerkborrels.

LevenLangLeren

LevenLangLeren en bibliotheken bieden ondersteuning van openbare bibliotheken aan de Volwasseneneducatie en het non-formele leren van (jong)volwassenen. In 2012 lag de focus op de Aanpak Laaggeletterdheid bij volwassenen. Het SIOB ontving in 2012 van OCW, in het kader van het Landelijke Actieplan Laaggeletterdheid 2012-2015 'Geletterdheid in Nederland', een subsidiebedrag van € 250.000 voor de uitvoering van het SIOB Projectplan Laaggeletterdheid. De projectdoelstelling van het SIOB Projectplan Laaggeletterdheid 2012 was:

- het versterken van de educatieve functie van de bibliotheken voor laaggeletterde volwassenen
- het realiseren van een groter bereik onder laaggeletterde volwassenen, door samenwerking met partners op alle bestuurlijke niveaus.

In het SIOB projectplan Laaggeletterdheid is in 2012 gekozen voor het uitvoeren van twee deelprojecten:

- Open Leeromgeving Basisvaardigheden & Participatie
- Bieb in SW-bedrijf

De subsidie is als volgt besteed:

Landelijke activiteiten: € 79.000

	Bedrag
PSO Cubis: Projectleiding (60 dagen)	38.400
PSO Probiblio:	15.600
<i>Website Taalkracht (redactie, vormgeving, technisch beheer)</i>	
Stichting Expertisecentrum ETV.nl:	25.000
<i>Collectieve Licentie Oefenen.nl (aansluitend regionale trainingen werkpakketten en meet- en monitoringinstrument)</i>	

Provinciale en lokale projecten in 30 arbeidsmarktregio's: € 171.000

De gelden zijn verdeeld onder de deelnemende PSO's op basis van het aantal arbeidsmarktregio's per provincie (in totaal 30 arbeidsmarktregio's).

	Bedrag
ProBiblio (10 regio's)	57.000
<i>Cubiss (4 regio's)</i>	22.800
<i>PSO Biblioservice Gelderland (5 regio's)</i>	28.500
<i>PSO Overijsselse Bibliotheekdienst (2 regio's)</i>	11.400
<i>BISC Utrecht (2 regio's)</i>	11.400
<i>Bibliotheekhuis Limburg (2 regio's)</i>	11.400
<i>PSO Biblionet Drenthe (1 regio)</i>	5.700
<i>PSO Bibliotheekservice Fryslân (1 regio)</i>	5.700
<i>Stads Bibliotheek Groningen, namens PSO Biblionet Groningen (1 regio)</i>	5.700
<i>PSO Servicecentrum Flevolandse Bibliotheken (1 regio)</i>	5.700
<i>PSO Zeeuwse Bibliotheek (1 regio)</i>	5.700

Onderwijsdiensten

De kosten bestaan uit gemaakte kosten voor het project de Bibliotheek op School (projectleiding, website, ontwikkeling materiaal, bijeenkomsten, onderzoeken etc.). De kosten zijn hoger dan de begroting. Dit komt doordat er een extra bijdrage is vanuit het programma Kunst van Lezen voor dit project. De hogere lasten worden gecompenseerd door de extra baat die daar tegenover staat.

Certificering, wetgeving en informatiearchitectuur

De kosten voor het programma Certificering bestaan uit een bijdrage aan de Stichting Certificering voor het uitvoeren van haar programma. Een bedrag van € 42.379 is besteed aan het project keurmerk informatiearchitectuur (RFID). Het project wetgeving is in zijn geheel opgepakt door OCW. Het SIOB maakt hiervoor geen kosten.

Aangepast Lezen

Omschrijving	Budget	Stand ult.	Resultaat
Loketfunctie	1.887.772	1.696.240	191.533
Productie algemene lectuur	2.893.927	2.946.559	-52.632
Productie kranten	2.262.293	2.192.285	70.008
Maatwerk	132.834	122.179	10.655
Verengingsdrukwerk	134.887	127.732	7.155
Reliëf	143.962	148.080	-4.188
Opslag/distributie	2.607.784	2.677.608	-69.824
Integratiebudget	571.201	643.853	-126.652
Overige posten	659.179	516.924	142.255
Totaal	11.239.839	11.071.460	168.379

Aangepast Lezen wordt door drie organisaties uitgevoerd in samenwerking met het openbaar bibliotheekwerk. Om mensen met een leeshandicap te ondersteunen worden gedrukte materialen omgezet in een andere leesvorm zodat zij volwaardig kunnen deelnemen aan de samenleving. Het SIOB werkt nauw samen met de Stichting Aangepast Lezen, Dedicon en CBB om het gedrukte materiaal om te vormen tot het eindproduct in handen van de gebruiker. De belangrijkste leesvormen zijn braille en het gesproken boek.

De Stichting Aangepast Lezen is verantwoordelijk voor de samenstelling van de collectie, die nu ruim 66.000 gesproken boeken en ca. 11.000 brailletitels bevat. Dedicon en CBB bewerken aangeleverde materialen zodat deze als braille geprint kunnen worden. Ook zorgen zij ervoor dat de bestanden worden ingesproken. Voor een deel gebeurt dat door professionele lezers, maar gelukkig zijn er ook veel vrijwilligers die dat belangeloos willen doen. De gevormde collectie is beschikbaar voor leden van de Stichting Aangepast Lezen die de verklaring leeshandicap hebben ingeleverd. Bestelde titels worden thuisbezorgd of via streaming thuis geleverd. In 2012 werden er 2200 titels omgezet in daisy-formaat en 700 titels in braille. Er waren ruim 1 miljoen uitleningen, waarvan 39.000 streams. Hiernaast wordt er ook nog maatwerk, Verenigingsdrukwerk en Reliëfwerk voor meer incidenteel gebruik geleverd.

Vanuit het Integratiebudget wordt de relatie met openbare bibliotheken en de Lezersraad bekostigd; tevens is dit budget nodig voor onderzoek en de ontwikkeling van nieuwe projecten, zodat de dienstverlening de stand van de techniek kan bijhouden. Omdat het een subsidie betreft is de btw-situatie voor de loketfunctie anders dan oorspronkelijk geraamd. Daardoor is een deel van dit budget onbesteed gebleven. In de realisatie 2012 is een bedrag begrepen voor het bij de tijd brengen van de collectie voor de jeugd.

De productie algemene lectuur vertoont een kleine overschrijding omdat ervoor is gekozen om de braillecollectie meer aan te laten sluiten bij de wensen van de gebruikers. Het voorplan is om ook in komende jaren deze methode voort te zetten en het extra budget te handhaven. Ook bij de productie van kranten en tijdschriften is de btw-situatie anders dan oorspronkelijk geraamd, waardoor ook hier een bedrag onbesteed bleef.

De overschrijding bij Opslag en Distributie houdt verband met extra investeringen in het inrichten en beheren van de streamingserver.

Mede door de btw-situatie is er een positief resultaat.

Resultaatsbestemming Van het resultaat wordt € 45.636 toegevoegd aan het eigen vermogen. Het overige resultaat (€ 857.064) wordt toegevoegd aan het bestemmingsfonds van OCW. Middels dit jaarverslag wordt ook toestemming gevraagd aan de subsidieverstrekker om de dotaties en onttrekkingen aan de bestemmingsfondsen zoals opgenomen in deze jaarrekening goed te keuren waaronder de mutatie van het bestemmingsfonds frictiekosten naar bestemmingsfonds OCW ad € 891.279.

prestatieverantwoording 2012

(model III)

	Huidig boekjaar		Voorgenomen activiteiten		Vorig boekjaar	
	Aantal	Aantal deel-nemers	Aantal	Aantal deel-nemers	Aantal	Aantal deel-nemers
F Sectorinstututen						
1 (Inter)nationale promotie						
<i>Internationale activiteiten</i>	8		niet benoemd		4	
<i>Nationale activiteiten</i>	1				1	
<i>Bezoekersprogramma's</i>	n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.	
2 Educatie, informatie en reflectie						
<i>Informatieverzoeken</i>	2		niet benoemd		8	
<i>Conferenties / debatten</i>	17				7	
	(incl. KvL)					
<i>Educatieve activiteiten</i>	0		niet benoemd		0	
<i>Publicaties</i>	7		niet benoemd		19	
<i>Aantal unieke hits op de website</i>	Niet geregistreerd				112800	
<i>Anders, namenlijk bezoeken www.siob.nl</i>	36310				36229	
<i>Anders, namenlijk bezoeken bibliotheekmonitor</i>	13827				13268	
3 Erfgoedtaken						
<i>Verwervingsactiviteiten</i>	n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.	
<i>Presentaties/tentoonstellingen</i>	n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.	
<i>Waardering en ontsluiting</i>	n.v.t.		n.v.t.		n.v.t.	
4 Documentatie en archivering						
<i>Documentaire activiteiten</i>	1		1		1	
5 Afstemming en coördinatie						
<i>Afstemmings- en coördinatie-activiteiten</i>	12		12		12	

toelichting bij prestatieverantwoording

Internationale activiteiten Op het gebied van internationale vertegenwoordiging en promotie is in het Plan Sectorinstituut Openbare Bibliotheken 2010–2012 opgenomen om goed op de hoogte te blijven van internationale ontwikkelingen en aansluiting te vinden bij internationale standaarden. Deze activiteiten worden belegd in deelname aan internationale netwerken zoals FOBID, IFLA, EBLIDA en NAPLE.

IFLA (Berlijn, Turku, Tallinn, Singapore, Helsinki)	2012
NAPLE (Kopenhagen)	mei
EBLIDA (Kopenhagen)	mei
Europeana (Leuven, Madrid)	juni
EU in samenwerking met Gates Foundation/Civic Agenda (Brussel)	juni, oktober, november
Bookstart UK (Londen)	juni
IASL Conference (Doha, Qatar)	november
8th International Conference 'Smart Ideas, Attractive Libraries' (Athene)	oktober

Nationale activiteiten Het project Samenwerking Stelsel is gericht op het realiseren van een toekomstbestendige samenwerking van diverse partijen in de bibliotheeksector. Het SIOB heeft relatienetwerken en overleggremia georganiseerd met alle relevante stakeholders, waaronder de VOB (als opdrachtgever namens de bibliotheeksector), BNL, de KB, de universiteitsbibliotheken en leveranciers als NBD/Biblion en OCLC.

Bezoekersprogramma's Bezoekersprogramma's hebben als doel zowel binnenlandse als buitenlandse bezoekers (deskundigen, studenten, beleidsmakers, etc.) kennis te laten maken met de aspecten van het Nederlandse bibliotheekstelsel.

Het SIOB heeft in 2012 de volgende bezoekersprogramma's georganiseerd:

Tweedaagse besloten expertmeeting georganiseerd met onderzoekers uit het buitenland (Finland, Noorwegen, Duitsland, Canada, UK). De expertmeeting werd gecombineerd met een halfdaags colloquium voor de branche.	oktober 2012
---	--------------

Informatieverzoeken In 2011 is de Bibliotheekmonitor toegankelijk gemaakt via www.sioob.nl/bibliotheekmonitor om informatieverzoeken eenvoudiger af te handelen. Het SIOB heeft in 2012 Kennisbank Bibliotheek gelanceerd. De Kennisbank bevat onderzoekinformatie die relevant is voor de sector van openbare bibliotheken en biedt onder andere onderzoeksrapporten, beleids- en visiedocumenten, artikelen en links naar relevante sites. Net als de bibliotheekmonitor wordt ook deze website continue geactualiseerd.

Conferenties en debatten Het SIOB is in 2012 (mede)organisator geweest of heeft deelgenomen aan de volgende conferenties en debatten:

Deelname aan overleg met Luisterpunt België over o.a. marketingsamenwerking en gezamenlijke (toegang tot) collecties	maart
Seminar Bibliotheek Eindhoven	april
Bibliotheek 2025, Koninklijke Bibliotheek	april
VNG Regiomeetings (4)	april
Rondetafelbijeenkomst e-books (Essentials)	april
Organisatie Informeel Overleg: brainstorm met relevante partijen over onderzoeks- en ontwikkelprojecten 2013	mei
Deelname VNG-Jaarcongres	juni
OCLC bijeenkomst, SURF Picadatabase	juni
Werkbijeenkomst Taalunie 'Nederlands-Vlaamse samenwerking bij de digitalisering', Antwerpen	juni
Deelname aan NLBB-symposium 'Alle kinderen moeten kunnen lezen'	oktober
Colloquium Meten Maatschappelijke Opbrengst	oktober
Deelname aan Daisy-expertmeeting in Brussel	oktober
Organisatie Brainstorm actieplan Groter Bereik	oktober
Organisatie Informeel Overleg: kennisuitwisseling en initiatie samenwerkingsverbanden m.b.t. thema dyslexie en leesbevordering	november
Organisatie Parallelsessie Groter Bereik Aangepast Lezen	november
Bibliotheektweedaagse (B2D)	december

Het SIOB heeft ook deelgenomen aan de activiteiten in het kader van Kunst van Lezen (het leesbevorderingsprogramma, gezamenlijk uitgevoerd door het SIOB en Stichting Lezen).

Negenmaandenbeurs in Amsterdam RAI	februari
LEA congres	maart
Canonkaravaan Middelburg, Gouda, Amersfoort	maart en oktober
Stand & tour op VNG-jaarcongres	juni
Manuscripta	september
BoekStart Inspiratiedag in Amsterdam RAI	september
KindVak	november
Kraamcafé	november

Publicaties De volgende publicaties/interviews zijn in 2012 tot stand gekomen, een aantal hiervan in samenwerking met de Stichting Lezen:

Titel	Soort	Door
Jaarverslag SIOB	Er wordt vanuit de sector steeds vaker gevraagd om regie, visie en beslissingen. De verhoudingen met de VOB en het ministerie van OCW zijn zich steeds meer aan het uitkristalliseren. Hierdoor kunnen we elkaar nog meer versterken en aanvullen.	SIOB algemeen
Jaarverslag Aangepast Lezen	In het kader van de besteltaken heeft het SIOB ook in 2011 verder gewerkt aan integratie van het Aangepast Lezen in het openbaar bibliotheekwerk, uiteraard met behoud van het eigene van de productsoort voor deze speciale doelgroep.	Gerard van Dijk/ Marja Gevers
Rapportage onderzoek Van kickstart tot cursus	Een kwalitatief onderzoek naar succesfactoren en verbeterpunten bij de inzet van Klik & Tik-materialen bij educatie voor mediawijsheid in bibliotheken (in opdracht van ProBiblio en in samenspraak met het SIOB)	Maaïke Toonen/ Next Value Research
SIOB in EBLIDA's: Who is Who?	EBLIDA Nieuwsbrief	Maria Heijne
Rapportage ontwikkeling monitorinstrument Klik & Tik	11 bibliotheken hebben meegedaan aan de pilot voor het monitorinstrument voor het internetoefenprogramma Klik & Tik.	Maaïke Toonen/ Next Value Research
Derde SIOB-rapport over gemeentelijke bezuinigingen	Gemeenten zijn de voornaamste subsidiegever van de openbare bibliotheken (bijna 80 procent van de inkomsten) Hebben bibliotheken en hun klanten last van de geldzorgen van hun gemeenten en zo ja in welke mate? En wat is hun antwoord hierop?	Johanna Kasperovitz/ Luc Röst
SIOB Meerjarenplan 2013-2016	SIOB heeft op verzoek van OCW een meerjarenplan opgesteld voor de periode 2013-2016. Ingediend in kader Culturele Basisinfrastructuur (zie ook Inleiding op dit jaarverslag).	SIOB algemeen
SIOB activiteitenplan 2013-2014	Beleidsplan met focus op de komende 2 jaar (zie ook Inleiding op dit jaarverslag).	SIOB algemeen
Rapportage Evaluatie BoekStart 2012	Het landelijke project van Kunst van Lezen, dat (voor)lezen met baby's en peuters stimuleert (inmiddels in 90 procent van alle bibliotheken te vinden).	Kunst van Lezen
Tussenresultaten onderzoek BoekStart positief	Film over het BoekStartonderzoek van de Universiteit Leiden, juni 2012: De positieve effecten van BoekStart op een rij.	Kunst van Lezen
BoekStart continueert de samenwerking met de kraamzorg	Artikel over samenwerking tussen BoekStart en de kraamzorg, juni 2012.	Kunst van Lezen
BoekStart in de kinderopvang	Basisdocument: een basisbibliotheek dient in staat te zijn binnen zes maanden een BoekStart-aanpak te hebben opgezet bij de kinderopvang-instellingen in haar werkgebied.	Kunst van Lezen
Aftrap BoekStart in de kinderopvang	Film over landelijke aftrap in Den Haag (april 2012).	Kunst van Lezen
BoekStartEnVerder voor ouders – 5 en 6 (2012)	Folders BoekStart: nieuws en voorleestips.	Kunst van Lezen
BoekStartEnVerder voor professionals – 5 en 6 (2012)	Folders BoekStart.	Kunst van Lezen
Kunst van Lezen – Bibliotheek op de basisschool	In 2011 is binnen SIOB besloten om voor de openbare bibliotheek een dienst te ontwikkelen onder de noemer de Bibliotheek op School. Op deze manier kan eenduidig geopereerd worden richting het basisonderwijs. Dit Basisdocument dient als bouwsteen voor deze geïntegreerde aanpak.	Kunst van Lezen (Adriaan Langendonk)
Gids Bibliotheek op school	Gids voor bibliotheken en provinciale serviceorganisaties (dec 2012): een leidraad om bibliotheken op weg te helpen naar eer structurele en strategische samenwerking met het onderwijs.	Kunst van Lezen
Brochure Van leesmotivatie naar taalprestatie (najaar 2012)	Leesbevordering in de basisschool: tips voor leerkrachten.	Kunst van Lezen
Evaluatie Regionale conferenties de Bibliotheek op school	Verslagen regionale conferenties Bibliotheek op school.	Kunst van Lezen
Meedoen met de Monitor van de Bibliotheek op school (nov 2012)	Folder van de Bibliotheek op School.	Kunst van Lezen
Folder de Bibliotheek op school – voortgezet onderwijs (dec 2012)	Folder de Bibliotheek op School: Strategische aanpak voor samenwerking bibliotheek, voortgezet onderwijs en gemeente.	Kunst van Lezen
Een werkveld in beweging	Rapport Mediatheken in het voortgezet onderwijs, (mei 2012) over de rol van onderwijsmediathecarissen in het voortgezet onderwijs.	Oberon, in opdracht van SIOB en Stichting Lezen

Titel	Soort	Door
Het Evaluatieonderzoek naar het effect van de subsidieregeling bibliotheekwerk voor mensen met een leesbeperking	Positief effect Subsidieregeling bibliotheekwerk voor mensen met een leesbeperking.	ProBiblio in opdracht van het SIOB
Aanpak Laaggeletterdheid: Acties van bibliotheken uitgelicht. (SIOB 2012)	Presentatiemap gemaakt voor het congres B2D in december 2012.	Lourina de Voogd
RFID certificering: onderzoek naar een praktische aanpak	Certificering van leveranciers van RFID oplossingen moet bijdrage leveren aan het in de toekomst voorkomen en verhelpen van historisch gegroeide implementatieproblemen.	In opdracht van het SIOB i.s.m. VOB en Stichting BNL door M&I Partners, september 2012.
Measuring the public library's societal value: a methodological research program	Paper, gepresenteerd tijdens het IFLA congres in Helsinki.	Frank Huysmans/ Marjolein Oomes
Interview VNG krant met Maria Heijne, directeur van het SIOB	'De hedendaagse bibliotheek: ieders informatiemaatje'	VNG krant
SIOB nieuwsbrief	8 publicaties in 2012.	SIOB algemeen

Documentaire-activiteiten Het project bibliotheekmonitor is een doorlopend overkoepelend onderzoeksprogramma dat gebaseerd is op bestaande onderzoeken en op nieuw te ontwikkelen onderzoeken, die zowel in eigen beheer worden gedaan als worden uitbesteed aan derden. De resultaten worden gepubliceerd op een eigen website.

De Kennisbank heeft tot doel het onderzoek over de bibliotheeksector te vergemakkelijken door de onderzoekinformatie vanuit één site toegankelijk te maken. De Kennisbank bevat rapporten en andere onderzoekinformatie die afkomstig is van het SIOB zelf en die van onderzoeken die het SIOB door derden heeft laten verrichten. Daarnaast bevat de Kennisbank links naar onderzoeken en andere typen informatie die afkomstig zijn van derden.

Afstemmings- en coördinatieactiviteiten Het SIOB neemt haar regierol en stemt af met de VOB, OCW, BNL, SSPS, UB, KB, NLBB, DBNL, GII, IDV/IDM, Stichting Lezen, BVE en overige partijen.

afkortingenlijst

Afkorting	Betekenis
AL	Aangepast Lezen
B2D	Bibliotheektweedaagse
BNL	Bibliotheek.nl
BVE	Beroepsonderwijs en Volwasseneneducatie
CBB	Christelijke Bibliotheek voor Blinden en Slechtzienden
CDR	Centrale Discotheek Rotterdam
CJG	Centrum voor Jeugd en Gezin
CPNB	Stichting Collectieve Propaganda van het Nederlandse Boek
DBNL	Digitale Bibliotheek voor de Nederlandse Letteren
dBoS	Bibliotheek op School
dBoS PO	Bibliotheek op School Primair Onderwijs
dBoS VO	Bibliotheek op School Voortgezet Onderwijs
EBLIDA	European Bureau of Library Information and Documentation Associations
ECP	Platform voor de InformatieSamenleving
Hbo	Hoger beroepsonderwijs
GII	Gemeenschappelijke Informatie Infrastructuur
IDV/IDM	Informatiedienstverlening / Informatiedienstverlening- en Management
IFLA	International Federation of Library Associations and Institutions
KB	Koninklijke Bibliotheek
KvL	Kunst van Lezen
Mbo	Middelbare beroepsonderwijs
MMO	Meten Maatschappelijke Opbrengst
NAPLE	National Authorities on Public Libraries in Europe
NBC	Nationale Bibliotheek Catalogus
NLBB	Vereniging van Leesgehandicapten
NOT	Nationale Onderwijs Tentoonstelling
NVB	Nederlandse Vereniging voor Beroepsbeoefenaren in de bibliotheek-, informatie- en kennissector
OCLC	Wereldwijd Samenwerkingsverband van bibliotheken.
OCW	Ministerie van Cultuur, Onderwijs en Wetenschap
PSO	Provinciale Service organisatie
ROC	Regionaal OpleidingsCentrum
RvC	Raad voor Cultuur
SIOB	Sectorinstituut Openbare Bibliotheken
SPN	Samenwerkende Provinciale serviceorganisaties Nederland
SW	Sociale werkvoorziening
TWIL	This Week in Libraries
UB	Universiteitsbibliotheken
UKB	Samenwerkingsverband van Universiteitsbibliotheken en de KB
VNG	Vereniging van Nederlandse Gemeenten
VOB	Vereniging Openbare Bibliotheken

Jaarverslag 2012 is een uitgave van het Sectorinstituut Openbare Bibliotheken, Den Haag, april 2013.

Eindredactie: Loes van Eijk, Frank Schrijvershof

Vormgeving: Comma-S ontwerpers, 's-Hertogenbosch

© SIOB